

ELABORACIÓ D'UN PLA ESTRATÈGIC DE TURISME SOSTENIBLE A LA COSTA BRAVA

Nom de l'estudiant: Beatriz Garcés Peiró

Nom del tutor: Gonzalo Berger Mulattieri

Data: 28/06/2020

MEMÒRIA DEL TREBALL FINAL DE GRAU

Curs: Cinquè

Estudis: Doble Grau d'Administració d'Empreses i Gestió de la Innovació i Turisme i Gestió del Lleure

AGRAÏMENTS

Al meu tutor Gonzalo Berger, per tota l'ajuda, consells i coneixements proporcionats des de l'inici en la decisió del tema i al llarg de tota l'elaboració d'aquest projecte.

A la meva família i amics, per fer-me créixer com a persona, especialment als meus pares i al meu germà, per tot el suport moral durant tots aquests mesos.

A les meves companyes i amigues de la universitat, el meu gran descobriment universitari. Amb les quals hem compartit tots aquests anys intensos, d'estrès, sacrifici i esforç però també de creixement i vivències. Tot i el llarg procés, juntes ho hem aconseguit.

RESUM EXECUTIU

La Costa Brava és un dels territoris amb més atractiu turístic, tant nacional com internacional, de tota Catalunya. Es tracta d'una destinació amb una gran riquesa patrimonial, però a causa de l'alta dependència del clima i de la naturalesa, i al creixement turístic desorbitat patit en les darreres dècades, avui en dia presenta elevades deficiències pel que fa a la sostenibilitat turística.

Aquest projecte es basa en donar solució i corregir aquesta problemàtica, creant eines i activitats per desenvolupar un turisme sostenible, que minimitzi l'impacte de les seves activitats i que permeti l'explotació i creixement econòmic compatible amb la conservació de l'entorn natural i el benestar de la societat.

RESUMEN EJECUTIVO

La Costa Brava es uno de los territorios con más atractivo turístico, tanto nacional como internacional, de toda Cataluña. Se trata de un destino con una gran riqueza patrimonial, pero debido a la alta dependencia del clima y de la naturaleza, y al crecimiento turístico desorbitado sufrido en las últimas décadas, hoy en día, presenta elevadas deficiencias en cuanto a sostenibilidad turística.

Este proyecto se basa en dar solución y corregir esta problemática, creando herramientas y actividades para desarrollar un turismo sostenible, que minimice el impacto de sus actividades y que permita la explotación y crecimiento económico compatible con la conservación del entorno natural y el bienestar de la sociedad.

ABSTRACT

"La Costa Brava" is one of the most attractive touristic site, both national and International, among all Catalonia. This is a very juicy destination thanks to its heritage richness. But due to the high dependency on the weather and nature, and its exorbitant touristic rising in the last decades, nowadays it still having weaknesses when it comes to touristic sustainability.

This project aims to provide solution and right this touristic problem, by means of creating tools and activities in order to develop a more sustainable tourism. Consequently

minimizing the impact of its activities and that allows its exploitation and economic growth together with the conservation of the natural environment and the social well being.

ÍNDIX

1. JUSTIFICACIÓ DE LA INTENCIONALITAT DEL PROJECTE	7
2. CERCA I IDENTIFICACIÓ DELS ESTUDIS/LITERATURA RELACIONATS AMB L'ÀMBIT D'ESTUDI	15
Teoria de la sostenibilitat i eixos de treball	15
Cas Venècia	18
Cas illa de Santorini	19
Cas illa de Menorca	21
3. RELACIÓ AMB ELS ANTECEDENTS I CONCLUSIONS	25
4. OBJECTIUS PEL DESENVOLUPAMENT DEL TREBALL	28
5. ANÀLISI DEL CONTEXT EXTERN I INTERN D'INTERVENCIÓ	29
5.1 Acotació de l'anàlisi	29
5.2 Anàlisi de l'entorn extern general, el macroentorn	29
5.3 Anàlisi de l'entorn extern específic, el microentorn	41
5.4 Anàlisi DAFO	45
6. PLA D'ACCIÓ DEL PROJECTE D'INTERVENCIÓ	48
6.1 Plans d'acció	49
1. Programa per atraure i fidelitzar als turistes	49
2. Programa per oferir experiències turístiques completes i de qualitat	52
3. Programa per atraure nous inversors	56
4. Programa per la conservació del patrimoni natural, la biodiversitat i el paisatge	57
5. Programa per impulsar una economia sostenible	61
6. Programa per millorar la gestió del territori i la gestió dels recursos	66
7. Programa per replantejar l'organització i la governança en la destinació	72
6.2 Cronograma de les accions	75
6.3 Pressupost	79
6.4 El futur de la Costa Brava	82
7. CONCLUSIONS	85
8. BIBLIOGRAFIA	87

9. WEBGRAFIA

91

1. JUSTIFICACIÓ DE LA INTENCIONALITAT DEL PROJECTE

La Costa Brava és la costa gironina que va des de la roca de Sa Palomera a Blanes fins a la frontera amb França, concretament al municipi de Portbou. La seva longitud és de 200 km i inclou 3 comarques, la Selva, el Baix Empordà i l'Alt Empordà.

Francesc Maria Lopez Chaves, un periodista diplomat va escriure un article sobre l'origen del terme "Costa Brava" i en ell es detalla que té origen en un article que l'escriptor i polític Ferran Agulló va realitzar al diari "La Veu de Catalunya" el 12 de setembre de 1908. En aquest article Ferran Agulló cita textualment: "¡Oh, nuestra costa brava, sin igual en el mundo!", "Es brava, risueña, fantástica y dulce, trabajada por los temporales a golpe de olas como un alto relieve y bordada de besos de bonanza con una exquisitez de monja paciente para quien las horas, los días y los años no tienen valor de tiempo" (López, 2008)

Aquesta denominació assignada es va fer ús des d'aleshores en els mitjans mariners per referir-se a una costa abrupta i rocosa, i va ser adoptada també internacionalment en els anys 60, en l'època de màxima esplendor del turisme a Espanya. (Ferrandez, 2018)

Com fa referència el seu nom, es tracta d'un terreny amb una geomorfologia molt particular, caracteritzada per un terreny força accidentat que ha dificultat fins a l'actualitat la construcció en determinades zones, de perfil més accidentat. (Ferrandez, 2018). Però contràriament, a les zones més planes properes a la platja, hi destaquen els gratacels i hotels massius propis de l'arquitectura funcionalista dels anys 60. (Mundet, 2000)

Rafael Vallejo Pousada, autor del projecte "El Gran Viaje", un projecte que mostra l'evolució del turisme en els seus anys de màxima esplendor a Espanya, des de 1955 a 2015, mostra les premisses que van fer possible aquest gran boom, i les dades més rellevants assolides en aquesta època.

La millora dels salaris, la reducció de la jornada laboral i l'aparició del Seat 600 que va permetre a moltes famílies desplaçar-se, juntament amb l'àmplia oferta de sol i platja i uns preus assequibles són els elements clau d'aquest boom turístic dels anys 60. Els preus assequibles van ser causats per la gran devaluació de la pesseta l'any 1959 que va provocar l'allau turística internacional cap aquest país. (Vallejo, 2015)

L'any 1960 Espanya supera la xifra de 4 milions de turistes procedents de tota Europa, el 40% d'aquests turistes arribaren els mesos de juliol i agost, fent que es multipliqués per 10 la població permanent de les localitats receptores. (Vallejo, 2015)

El creixement va ser desorbitat en tan sols 13 anys, l'any 1973 s'aconsegueix la xifra rècord de 31,6 milions de turistes al país, provinents de la resta del continent. És per això que es converteix en la dècada prodigiosa del turisme, el fenomen turisme de masses comença a agafar poder i s'estén per tota la costa del país. Arran d'aquest fort moviment comencen a construir-se grans complexos hotelers i apartaments, on l'únic objectiu era poder abastar la gran massa turística del moment. (Vallejo, 2015)

Els autors Sole Jiménez i Llorenç Prats, en el seu projecte titulat "El turismo en Cataluña: evolución histórica y retos del futuro" detallen com l'inici del turisme a Catalunya, va ser previ al boom turístic dels anys seixanta, protagonitzats per les classes acomodades, que imitaven les estances a la platja de la burgesia de països veïns com França o Itàlia.

Seguidament als anys 60, en el procés de desenvolupament franquista, va ser Manuel Fraga qui des del Ministeri d'Informació i Turisme ofereix infinites facilitats per la ubicació de tota classe d'hotels i allotjaments turístics, estimulants al capital local i creant una xarxa turística molt forta. Produint-se la primera colonització turística d'Espanya, que en el cas de Catalunya va ser primer a la Costa Brava, on l'èxit del turisme de sol i platja, es va caracteritzar per ser una destinació pròxima, amb un bon clima, amb unes platges i paisatges privilegiats, i edificacions a primera línia de mar molt assequibles econòmicament. (Gimenez i Prats, 2006)

Aquest moment va ser l'inici d'un boom turístic amb una tendència molt creixent que no ha deixat d'augmentar fins a l'actualitat.

Segons dades de l'IDESCAT, en un estudi sobre el nombre de turistes estrangers, l'any 2018, Catalunya va rebre 19,1 milions de turistes estrangers, un 0,1% més que l'any immediatament anterior, segons la mateixa font. (IDESCAT, 2018)

Gràcies a un estudi realitzat per Hosteltur, sobre el balanç del Turisme a Catalunya l'any 2018, podem conèixer que es va generar una despesa de 20.601 milions d'euros, amb una despesa mitjana per persona que va ser de 187 euros. El nombre de pernотacions en establiments hotelers i extrahotelers al territori va ser de 81,95 milions. (Hosteltur, Balance del Turismo en Cataluña, 2018)

Com es pot veure reflectit el creixement en nombre de persones ja era desorbitat, assolint unes xifres molt per sobre de les esperades. En el darrer any 2018, cal destacar l'increment de persones arribades de moltes altres parts del món. Sobretot dels Estats Units, els quals van representar un total d'1.374.500 turistes i de Rússia, d'on van arribar un total de 727.800 turistes així com un total de 3.374.100 turistes provinents de la resta de països del món. (IDESCAT, 2018)

Segons l'eina TDS (Tourist Data System), en el cas de la demarcació de Girona, es van fer més de 25,5 milions de pernoctacions en establiments regulats. Destacar que la despesa d'aquest turista l'any 2018, va ser un 7,2% superior a l'any immediatament anterior, amb un creixement també, del nombre de turistes procedents de països de l'est, destacant sobretot Rússia i també dels Estats Units.

Pel que fa a l'Aeroport de Girona, el segon més important de Catalunya, per darrere del de Barcelona, va veure augmentada la xifra de passatgers arribant als 2.019.874, una xifra que representa un creixement del 3,77% respecte a l'any 2017. (TDS 2018)

Un altre dels punts d'arribada de turistes són els ports, ja que són molts els viatgers que arriben en creuers a la destinació. L'any 2018, la Costa Brava va rebre un total de 52.000 creueristes, dividits entre els diferents ports, per una banda el port de Palamós, el més important de la zona va rebre 46.000 passatgers i 46 escales, seguit del port de Roses el qual va rebre 5.200 passatgers i 8 escales. (TDS 2018)

Pel que fa a la Costa Brava, a l'època dels anys 60, el nombre de turistes que arribaren a la destinació van representar un augment de 10 vegades la població que hi habitava, moment on comença el boom de la destinació. (Vallejo, 2015)

Aquest creixement, comença amb el fordisme artesanal un moviment que comença al 1950 i finalitza al 1965, caracteritzat per l'aparició d'un nou model turístic. Al començament de la dècada dels 50 l'oferta turística es caracteritza per la improvisació, la majoria dels hotels són antigues residències o cases d'estiueig reconvertides de manera ràpida per poder donar satisfacció a la demanda desorbitada que supera qualsevol tipus de previsió optimista. (Mundet, 2000)

Seguidament va arribar l'època coneguda com el Fordisme Industrial, que continua a partir de l'any 1965 fins al 1985. La qual suposa la substitució de la promoció de la Costa Brava, centrada en la capacitat d'atracció del territori per una oferta estandarditzada,

homogènia i sense personalitat, dirigida a donar satisfacció a un turisme que ja s'ha massificat, en xifres i en comportament. (Mundet, 2000)

Un gran nombre d'hotels d'estructura tradicional, es van veure substituïts per noves instal·lacions amb major nombre d'habitacions, per donar satisfacció a la demanda dels turoperadors per encabir-hi grups cada vegada més nombrosos. Això fa que a mitjans de la dècada dels 60, els hotels tinguin una mitjana de 50 places, i en tan sols 20 anys, en el 1985 la mitjana hotelera per establiment ja sigui de 100 places. Per altra banda, el residencialisme es va estendre fins a convertir-se en l'element característic i definidor del model turístic de la zona a l'època. L'any 1970 hi havia 28.771 segones residències, 7 vegades més que al 1960, i aquest nombre superava el nombre d'habitatges principals. Al 1981 aquesta xifra ja va assolir les 73.319 residències, fet que converteix a 8 municipis de la Costa Brava en municipis majoritàriament de segones residències, ja que tenen una taxa turística residencial superior al 300%. (Mundet, 2000)

És en aquesta època quan es comencen a veure a les primeres mostres de rebuig social davant l'impacte negatiu a causa de les elevades xifres de turisme en el territori. Per això, els primers ajuntaments democràtics davant la inexistència d'un Pla Director de la Costa Brava o d'unes directrius pel sector, impulsen a la dècada dels 80 la redacció de plans urbanístics municipals, per corregir els errors del model de planificació seguit fins aleshores. (Mundet, 2000)

A continuació, trobem el post fordisme, època que comença l'any 1985 i finalitza l'any 2000. En aquesta època apareixen noves tendències turístiques que demanden espais naturals sense degradar, noves experiències i de qualitat. Tot el contrari del que cercava el model anterior, del qual la destinació encara és presonera com a conseqüència de la forta petjada en el paisatge i en l'urbanisme que ha deixat. (Mundet, 2000)

Fruit d'aquest canvi de pensament, apareix una forta crisi d'identitat del model de gestió del turisme a la Costa Brava, acompanyada d'un canvi bruscat en l'escenari del moment. (Donnaire, Fraguell, Mundet i Vicente, 1999)

En aquesta dècada, es posa de manifest el deteriorament del model turístic tradicional seguit per la Costa Brava, per culpa de l'aparició de noves destinacions de sol i platja de caràcter més exòtic com el Carib, l'obsolescència dels equipaments turístics, i la impossibilitat de donar satisfacció a tota la demanda, una demanda cada cop més gran. (Mundet, 2000)

A principis dels anys 90, el panorama canvia radicalment, es produeix una nova recessió, i per primer cop el creixement extensiu ha arribat al seu punt més àlgid, ja no pot continuar alimentant-se del consum del territori i hi ha d'haver un canvi d'estratègia, per centrar-se en l'increment de la rendibilitat dels equipaments turístics així com dirigir-se a un turisme de més qualitat, per revertir l'estancament. (Mundet, 2000)

Una altra de les problemàtiques que es posa en evidència amb el nou model turístic, és la concentració de tota l'activitat turística al litoral. Per això es traslladen la construcció d'algunes noves residències cap a les zones d'interior, ja que la zona costanera no pot fer front a més quantitat de turistes, ni d'infraestructures turístiques. (Mundet, 2000)

En aquesta atmosfera de canvi, els organismes supramunicipals no han sabut articular una estratègia ben definida per reorientar el model turístic seguit fins al moment. Sens dubte un dels problemes més greus de la zona és la manca de decisions i d'organismes amb capacitat per aglutinar, marcar, dirigir i si és necessari, imposar una política turística determinada a la totalitat de municipis que integren la Costa Brava. (Vicente, 1996)

Però ha estat en la darrera dècada, on s'ha produït el creixement més representatiu, on el nombre de turistes a la Costa Brava ha crescut de manera continuada, com a conseqüència principal dels vols low-cost que arriben als 2 aeroports catalans, i per una banda la tendència dels europeus a cercar destinacions properes de sol i platja, i per altre la dels espanyols a passar les vacances lluny de les grans ciutats. Això va provocar que es passés de l'arribada l'any 2010 de 10.373.900 turistes fins a l'any 2017 on arribaren a 11.451.600 turistes. (INE 2018). El que ha estat possible gràcies a l'adaptació de la destinació augmentant el nombre d'establiments turístics, que avui en dia a arribat a la totalitat de (IDESCAT, Allotjaments, establiments i places per marca turística, 2018):

- Establiments Hotelers: 750 amb 76.664 places
- Càmpings: 110 amb 122.667 places
- Turisme Rural: 513 amb 4.344 places

En un altre informe de l'IDESCAT, on es reflecteix l'ocupació mitjana en aquests establiments dividida també per tipologia d'establiment i per marca turística, podem veure com l'ocupació ha augmentat de forma contínua també, durant la darrera dècada. Obtenint així:

Elaboració d'un pla estratègic de turisme sostenible a la Costa Brava

- Ocupació dels Establiments hotelers: ha passat de 54,9% al 2010, fins a arribar a 62,1% al 2018 de mitjana.
- Ocupació càmpings: L'any 2010 era del 34%, fins a arribar a 40,2% l'any 2018 de mitjana.
- Ocupació en Turisme Rural: l'any 2010 era del 23,1%, i l'any 2018 ha arribat a 30,2% de mitjana.

Destacar, que en aquesta dècada, l'ocupació durant els mesos d'estiu, sobretot juliol i agost, ha oscil·lat en percentatges entre el 90 i el 100%. El que mostra clarament que es tracta d'una destinació molt afectada encara pel fenomen de l'estacionalitat.

L'any 2018, segons l'INE, dels 19,1 milions de turistes que arriben a Catalunya, la primera destinació en quantitat de turistes va ser la ciutat de Barcelona i seguidament la destinació Costa Brava, la mateixa posició que ocupa pel que fa al nombre de pernотacions. (INE, 2018)

A continuació en l'informe de l'IDESCAT sobre l'ocupació mitjana d'establiments per marca turística, mostra també l'evolució del nombre de pernотacions de l'última dècada, on també es produeix un creixement de forma continuada. (IDESCAT, Ocupació per marques turístiques en milers, 2018)

- Nombre de pernотacions en establiments hotelers: L'any 2010 va ser de 10.263,6 amb un creixement continuat fins a l'any 2018 on el nombre va ser d'11.512,8
- Nombre de pernотacions en càmpings: L'any 2010 va ser 6.329,6, amb un creixement fins a arribar a 7.174,7 l'any 2018.
- Nombre de pernотacions en establiments rurals: L'any 2010 va ser de 212,4 amb un creixement continu fins a arribar a 389,1 pernотacions l'any 2018.

El 33% dels turistes que visiten Catalunya, visiten la Costa Brava, encara que no sigui l'objectiu final del seu viatge (Ignasi De Delàs, Director de Turisme de Catalunya)

Segons l'IDESCAT, la suma dels habitants dels municipis que formen part de la Costa Brava és de 648.086, que comparat amb els 11,45 milions de turistes que hi van arribar l'any 2017, representen un augment de la població de més de 17 vegades, xifra que suposa una saturació clara de la destinació. I que fa que a les èpoques vacacionals els

residents es vegin molt afectats per les arribades massives de turistes. (Catalunya Convention Bureau 2018)

Concloent, els orígens del turisme a la Costa Brava estan vinculats com s'ha esmentat, a la presència de platges i cales de bellesa extraordinària. Però han estat els equipaments turístics, els que van assumir el protagonisme, convertint-la en la segona destinació de Catalunya amb més establiments turístics (IDESCAT 2018).

L'any 1997, Jose A. Donnaire (Doctor en Geografia Humana, i professor de geografia de la Universitat de Girona), Rosa Maria Fraguell (Doctora en Geografia Humana i professora de Geografia a la Universitat de Girona) i Lluís Mundet (Professor de Geografia de la Universitat de Girona), van elaborar un projecte juntament amb l'Institut d'Estudis Turístics, titulat "La Costa Brava ante los nuevos retos del Turismo".

En ell, es mostra com la concentració dels establiments turístics només a la zona costanera, és una de les conseqüències de l'actual model de desenvolupament de la Costa Brava, que dona pas a la massificació. Un model caracteritzat per un creixement quasi ininterromput de l'oferta i la demanda, amb una urbanització de caràcter majoritàriament espontani associada a plantejaments especulatius i amb una base de permissivitat administrativa. Fent que es tracti d'un model que no només afecta l'estructura urbana del territori, clarament comprovat, sinó que implica també tots els elements del procés turístic que hi van inclosos com la concentració espacial, la direcció i la intensitat dels fluxos els quals no tenen una planificació prèvia.

El creixement expansiu del turisme, va ser possible gràcies a uns organismes públics, concretament una administració local que no va determinar una planificació turística amb unes lleis reguladores, simplement va tenir un paper d'acceptació de la legalització, amb un objectiu quantitatiu no qualitatiu. (Donnaire, Fraguell i Mundet, 1997)

Tot i l'oposició plasmada des dels inicis, el model de desenvolupament turístic de la zona ha continuat amb la mateixa tendència fins a l'actualitat. Aquest excés de turisme ha generat una tendència de rebuig cap als turistes per part de la població local, que ja va començar anys enrere. (Mundet, 2000)

Tot i això, es pot afirmar que les conseqüències del turisme són contradictòries, ja que per una banda, aquesta quantitat tan elevada de turistes, genera treball, incrementa els ingressos econòmics, sobretot en temporada alta, disminueix les migracions per falta de treball, millora el nivell cultural de la població, entre d'altres. Però per altra banda, com

ha quedat plasmat, hi ha moltes conseqüències negatives, ja que s'ha incrementat el consum de sòl en el territori, així com d'aigua i d'energia, s'ha produït la destrucció de molts dels paisatges característics, entre d'altres. Però una de les conseqüències més greus, és que en el territori no hi ha hagut evolució del planejament urbanístic des de la dècada dels 80. El que va provocar que es recorregués a l'experimentació per donar resposta al reclam turístic. (Carolina Ramos, 2015)

En la mateixa línia, es pot dir, que el turisme tal com s'està realitzant actualment, no és sostenible. Però és conseqüència, com hem pogut comprovar de la cerca de beneficis immediats, que han impulsat a la massificació i la destrucció de recursos. Com ha reconegut Francesco Frangiali, secretari general de la Organització Mundial del Turisme "Es cada vez más evidente que el turismo está siendo víctima, pero también contribuye al cambio climático y a la reducción de la biodiversidad" (Hickman, 2007)

És per això que es fan necessàries mesures efectives per, tal com es reclama des de les Nacions Unides, les activitats turístiques s'organitzin en funció de les peculiaritats i tradicions de cada zona turística receptora, de forma que es garanteixi la protecció del patrimoni natural i cultural que constitueixen els ecosistemes així com estigui acompanyat d'una preocupació per la societat d'aquesta. (Hickman, 2007)

Un cop recollida aquesta informació sobre el territori, podem veure doncs que s'han de prendre mesures pel turisme amb caràcter urgent. Per tal de dur a terme una planificació i corregir tots els errors fruit dels diferents models amb base espontània que han tingut lloc en les darreres 4 dècades de turisme a la Costa Brava, que l'han dut a la situació actual.

Juntament amb algunes motivacions personals, ja que des de ben petita he passat totes les èpoques de vacances a un petit poble d'aquesta destinació, Calella de Palafrugell, i he pogut veure en primera persona, com la massificació del turisme en els darrers 20 anys, ha fet que no es pugui gaudir dels seus atractius principals de manera òptima.

Així doncs, un cop vista la situació actual, juntament amb les motivacions personals, i gràcies als coneixements assolits cursant el grau de Turisme i Gestió del Lleure, la solució que plantejo és la creació d'un pla estratègic de turisme sostenible per la destinació "Costa Brava". Per garantir una quantitat de turistes òptima d'acord amb la seva capacitat de càrrega en una de les destinacions de sol i platja més consolidades a

escala nacional, i un dels principals atractius de Catalunya; però alhora garantint la sostenibilitat econòmica, social, cultural i mediambiental.

2. CERCA I IDENTIFICACIÓ DELS ESTUDIS/LITERATURA RELACIONATS AMB L'ÀMBIT D'ESTUDI

Teoria de la sostenibilitat i eixos de treball

El concepte de sostenibilitat apareix per primera vegada l'any 1987 en l'Informe Brundland conegut també amb el nom de "Nuestro futuro común". Un informe, realitzat per la comissió dirigida per la Doctora Gro Harlem Brundland, on s'utilitza per primera vegada el terme desenvolupament sostenible tal com l'entendem en l'actualitat. On defineix el concepte desenvolupament sostenible com "Aquel desarrollo que satisface las necesidades del presente sin comprometer la capacidad de las generaciones futuras de satisfacer sus propias necesidades". (Estevez, Ricardo 2017).

Des d'aquest moment, la sostenibilitat va començar a ser un referent pel desenvolupament, aconseguint ser objectiu per molts governs nacionals, regionals i locals de tot el món. Arran d'aquest interès, en la Conferència de les Nacions Unides sobre el Medi Ambient i el Desenvolupament, que va tenir lloc a Rio de Janeiro l'any 1992, es va aprovar un programa d'acció global pel desenvolupament sostenible, amb el nom de Programa 21, més conegut com a Agenda 21. On es ressalta la transcendència de l'aspecte local per abordar problemes de caràcter global, convidant a totes les comunitats locals del món a crear la seva pròpia versió de l'agenda 21. (Estevez, Ricardo 2017)

En resposta a aquesta crida, alguns municipis d'Europa van subscriure's l'any 1994 en el marc de la I Conferència Europea sobre ciutats sostenibles, coneguda com a Carta d'Aalborg, per iniciar el procés de creació de les Agendes 21 en l'àmbit local. (Estevez, Ricardo 2017)

Uns anys després al 1993 la OMT (Organització Mundial del Turisme), processant els postulats bàsics de la sostenibilitat en la seva aplicació en el camp del turisme, defineix el desenvolupament turístic sostenible com "Aquel que atiende a las necesidades de los turistas actuales y de las regiones receptoras y al mismo tiempo protege y fomenta las

oportunidades para el futuro". És concebeix doncs com una via cap a la gestió de tots els recursos de forma que es puguin satisfer les necessitats econòmiques, socials i estètiques, respectant al mateix temps la integritat cultural, els processos ecològics essencials, la diversitat biològica i els sistemes que sustenten la vida. (OMT, 1992, p. 22).

Per tant, la planificació i l'estructuració territorial es van definir com els conceptes que poden contribuir de manera significativa a la concreció i funcionalitat operatives del desenvolupament turístic sostenible. (Calderon Vazquez, Francisco Jose 2010)

Aleshores seguint els conceptes operatius del Desenvolupament Turístic Sostenible, segons els models conceptuals creats, l'OMT va crear els principis del desenvolupament turístic sostenible, els quals estan basats en la conservació dels recursos naturals, històrics i culturals, la necessitat d'una adequada planificació i gestió de l'activitat, la satisfacció de la demanda i l'ampli repartiment de tots els beneficis del turisme a tota la societat, i no només a alguns dels agents que hi formen part. (Calderon Vazquez, Francisco Jose 2010)

Per establir una adequada planificació i gestió de l'activitat, primer cal conèixer què és l'instrument bàsic de gestió de "qualsevol ésser turístic", ja que possibilita l'optimització dels efectes favorables i minimitza els desfavorables. Per tant, la qualitat de la planificació determina l'èxit i la longevitat de qualsevol àrea territorial receptora, aleshores el temps, esforços i recursos destinats han de ser considerats inversions essencials. (Calderon Vazquez, Francisco Jose 2010).

La planificació consta de dues fases bàsiques, segons ja va determinar Gunn l'any 1994, per una banda el disseny i elaboració i per l'altra la correcta implementació i aplicació d'aquesta, però és essencial per una planificació eficaç que es duguin a terme les dues fases. (Calderon Vazquez, Francisco Jose 2010)

El contingut estratègic d'aquesta planificació, es basa en uns eixos de treball que s'inclouen com a part dels eixos estratègics de creixement sostenible definits pel Govern Espanyol dins de les Directrius Generals de l'Estratègia de Turisme Sostenible a Espanya pel 2030, els quals són:

- **Eix ambiental:** aconseguir el respecte dels ecosistemes del territori així com aconseguir la compenetració entre les activitats socials i econòmiques per

garantir la biodiversitat. Amb una visió a llarg termini, per tal de garantir la preservació d'aquests recursos en el futur.

- **Eix social:** potenciar la interrelació entre cultures diferents i el respecte, ja que el desenvolupament turístic pot influir sobre l'estructura de les societats amfitriones incrementant la diferenciació social. Així com reduir les externalitats socials negatives fruit de l'activitat turística a la destinació, per tal d'afavorir les relacions entre les comunitats locals i els turistes.
- **Eix econòmic:** definir un marc pel desenvolupament harmònic del territori on s'estableixi una jerarquia de prioritats d'actuació, per tal que el desenvolupament del turisme a la Costa Brava sigui equilibrat. Aquestes actuacions seran activitats associades a un treball digne, sostenible i de qualitat que tingui una repercussió positiva en la societat i l'augment d'activitat turística es tradueixi com una millora en la qualitat de vida dels locals. També, evitar comportaments reactius a la demanda que provoquen creixements econòmics desordenats i insostenibles.

Com hem vist anteriorment, la planificació és indispensable per garantir un desenvolupament sostenible del territori, ja que aquest va lligat directament amb el cicle de vida de la destinació. Ja que amb l'absència de planificació s'accelera el creixement, i aquest és desorbitat; amb el que arriba abans a la fase final del seu cicle de vida. Generant unes conseqüències en la destinació que provoquen la decadència d'aquesta, com per exemple degradació del medi natural, problemes de tràfic, pèrdua d'identitat cultural, massificació turística que duen a conflictes amb la població local entre d'altres. Tant és així, que en algunes destinacions s'ha arribat a la fase final del seu cicle de vida, provocant que en l'actualitat ja siguin totalment insostenibles, a causa de no haver-hi una planificació prèvia, o un pla posterior amb mesures correctores per revertir la situació, quan es trobava a la fase inicial del declivi. Cal destacar casos com la ciutat de Dubrovnik a Croàcia, el Machu-Pichu a Perú, la ciutat de Barcelona a Espanya, la ciutat de Venècia a Itàlia, l'illa de Santorini a Grècia o l'illa Boracay a Filipines, els quals ja han hagut de començar a prendre mesures per reduir el nombre de turistes, ja que segons afirma la OMT les conseqüències de la massificació del turisme a aquestes destinacions són massa elevades, (Fernandez, 2019)

Cas Venècia

A continuació es mostra com en el cas de la Ciutat de Venècia, el fet de no tenir una planificació del turisme ni prendre mesures correctores a temps, ha fet que esdevingui una de les destinacions més insostenibles del món.

Venècia és una ciutat situada al nord d'Itàlia, i capital de la regió Veneto. La seva població actualment és de 266.181 habitants i té una extensió de 412km², formada per l'extensió d'aquesta ciutat, i la de les illes de Murano i Burano i d'altres més petites. La ciutat està situada dins del golf conegut com al golf de Venècia al nord-oest del mar adriàtic. És una ciutat declarada Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO, i avui en dia és famosa pels certàmens internacionals com la Mostra de Cinema i la Biennal així com la Regata Històrica.

Segons afirmen els experts, després de la Pesta de 1630 on es va reduir la població de Venècia a un terç, i del desastre natural de 1966, que va destrossar gran part del patrimoni artístic de la ciutat, avui la ciutat es troba davant de la tercera gran emergència, causada pel turisme que ha produït l'emigració de 100.000 residents i un teixit social que va directe a la seva extinció. Segons l'arquitecte britànic David Chipperfield, Venècia ja és una ciutat presa del turisme, i amb una situació molt difícil de revertir. (Verdu, 2019)

Tant és així que la seva situació ha arribat al límit, el que es pot veure reflectit en algunes de les conseqüències econòmiques, socials i mediambientals, que reflecteixen aquesta situació, on destaquen les següents (Verdu, 2019):

- Més de 100.000 residents han marxat de la ciutat en els darrers 40 anys.
- 29 milions de persones arriben cada any en creuers, els quals només passen una mitja de 8 hores al dia a la ciutat, per tant no generen gairebé benefici econòmic per la ciutat, ja que no pernocten. I per tant la seva despesa diària no arriba ni als 50 euros per dia.
- Diàriament arriben 75.000 turistes a la ciutat.
- S'han produït diverses manifestacions de més de 15.000 residents sota el lema "Volem recuperar la ciutat"
- El 13% dels immobles de la ciutat són actualment propietat de persones d'origen asiàtic, qui volen donar un ús turístic a aquests.

- Les xifres actuals afirmen que hi ha 600 turistes per cada resident.
- És la ciutat amb la densitat d'Airbnb més elevada d'Europa.
- L'any 2018, el nivell de l'aigua va assolir els 156 cm per sobre del nivell habitual, el que representa la quarta crescuda més alta des del desbordament de 1966, una conseqüència directa del canvi climàtic.
- Declarada per la UNESCO com a primera ciutat Europea que pot desaparèixer sota l'aigua i al límit d'introduir-se a la llista de ciutats en perill de desaparició per les Nacions Unides.

Així doncs, aquestes conseqüències directes del turisme que han provocat una situació de declivi i d'insostenibilitat turística, han fet que actualment es pugui afirmar que Venècia ha perdut més població a conseqüència del turisme que de la Pesta (Mohorte, 2018)

Cas illa de Santorini

Un altre cas, on el fet de no tenir una planificació estratègica del turisme, ni aplicar mesures correctores, ha fet que esdevingui insostenible la destinació, ha estat a l'illa de Santorini a Grècia. On les conseqüències visibles actualment són també innumerables.

L'illa de Santorini, és l'illa més meridional de l'arxipèlag Cíclades, al mar Egeu. En el passat era una illa de forma circular, que a causa d'una erupció volcànica, va quedar amb una forma de lluna, i actualment té una extensió d'uns 75km quadrats. L'inici de la seva expansió cap al turisme, va començar l'any 1967, quan es van començar les excavacions del jaciment arqueològic d'Akrotiri, una ciutat que va ser destruïda per un terratrèmol l'any 1555, posteriorment reconstruïda, però destruïda de nou per l'erupció d'un volcà, però al quedar sota les cendres es trobava en perfecte estat de conservació. Així doncs la repercussió d'aquest descobriment, junt amb l'obertura de l'aeroport l'any 1972 i la incorporació de l'illa a les rutes dels creuers del mar mediterrani, van iniciar l'expansió d'aquesta destinació turística. (Isla Santorini Grècia)

Santorini no ha pogut fer front a aquest creixement desorbitat, on el fet de passar de tenir 6.200 habitants l'any 1971 a tenir 25.000 en l'actualitat, juntament amb els dos

milions de turistes que visiten aquesta illa cada any, ha produït una situació de saturació i insostenibilitat. (J.A, 2018)

Aquest nombre tan elevat de turistes ha generat a la destinació conseqüències molt negatives com:

- Col·lapse permanent a les carreteres, a causa de la quantitat de cotxes, motos i camions que hi circulen, que s'ajunten a més a més amb el trànsit de les mules.
- Problemes de proveïment d'aigua potable i electricitat, així com la gestió de residus fruit de la saturació. Ja que el consum de l'aigua en el 2019 va augmentar un 49% respecte al 2018
- Problemes per la població local com pujades desorbitades dels preus generals, pujades dels preus dels lloguers particulars, falta de places per les escoles, falta de metges que inclús amb l'obertura d'un nou hospital no poden fer front a les necessitats de tots els habitants. Tal com detalla, Maria Papayanni, directora d'un hotel de l'illa, qui afirma "Vivimos bajo presión financiera. Todo está mucho más caro que en el resto del país, empezando por el precio del gasóleo".
- L'espai construït d'aquesta illa ha assolit el 15% de la superfície total, mentre que a la resta dels arxipèlags no arriba gairebé a l'1%, segons mostra un estudi de la "Universidad de Egeo".

Tal és la situació, que Nikos Chrysogelos, un destacat polític i ambientalista grec, va publicar una notícia al diari "The Observer", on destacava la situació actual de l'illa, on va afirmar "no podemos seguir aumentando el número de turistas". Segons aquest polític no pot ser que una illa petita, amb una petita població rebi cada temporada 2 milions de turistes, ja que els problemes bàsics que es generen són desorbitats, el que és provocat per la cerca d'un turisme de números i no d'un turisme sostenible i de qualitat. (J. A, 2018)

Així doncs, veient la situació, l'any 2018 L'Alcalde, es va veure obligat a començar a prendre algunes mesures al respecte, com limitar el nombre de creuers que arriben diàriament, per passar dels 7 o 8 que arriben actualment, a una limitació de 4 diaris, el que equival a uns 8.000 creueristes. (J. A, 2018)

Actualment aquesta illa coneguda per la seva bellesa, ha llençat una veu d'alarma per posar una limitació de turistes anuals, tal com s'ha fet a les illes Balears, afirma el seu alcalde. Així doncs l'alcalde Anastasios Sorsos, va començar introduint una limitació dels estacionaments diaris de creuers l'any 2018, però l'any 2019, ja va demanar al Ministeri de Turisme que declari Santorini turísticament saturada i al Ministeri de Medi ambient prohibir construccions fora de les poblacions principals. Per tal de poder fer front i revertir la situació turística actual en la qual es troben.

Cas illa de Menorca

Menorca és l'illa més septentrional de l'arxipèlag Balear, rep aquest nom pel nom llatí que van atorgar-li als romans al tractar-se de l'illa més petita. La seva capital és Maó, i té una extensió de 701km quadrats. Actualment té una demografia de 91.920 persones.

Es va iniciar en el turisme més tard que la resta de les illes Balears, cap als anys 70, ja que l'economia fins aquell moment, basada en la indústria del calçat i la indústria agrícola sobretot, els permetia mantenir l'illa sense necessitat del turisme. La gran expansió del seu turisme va venir a l'època dels 90, amb l'arribada de britànics, francesos i alemanys que anaven a passar les èpoques d'estiueig a l'illa. Aquest retard en l'inici del boom turístic, va permetre a l'illa allunyar-se dels models turístics de masses fins al moment, com ja era el cas de Mallorca o d'Eivissa, aconseguint així l'any 1992 ser declarada per la UNESCO com a Reserva de la Biosfera (Lecea, 2019)

Tot i aquest inici, posteriorment va tenir un creixement del turisme molt elevat, el qual va anar en creixement continu, fins a arribar l'any 2018 a batre un rècord de nombre de turistes a les illes Balears, amb l'arribada d'1.440.897 visitants, amb un turisme majoritàriament espanyol, i una reducció del 6,38% dels turistes estrangers. (Verger, 2019). Aquest nombre de turistes representava 15 vegades la població de l'illa, el que va generar unes conseqüències molt negatives. (Hernandez, 2018). Entre les que destaquen:

- Saturació de les carreteres: a causa del gran volum de cotxes, motos i camions que circulen per l'illa sobretot en l'època d'estiu on el nombre de persones a Menorca era desorbitat. I la infraestructura de carreteres, no estava preparada per la gran quantitat de gent que hi circulava l'any 2018.

- Contaminació, abocaments i aigua: segons un estudi de la consultora "Tecnoambiente", una consultoria especialitzada en consultoria ambiental, afirma que els 3 factors que més contribueixen al perjudici de l'ecosistema, són l'abocament d'aigües hipersalines, l'abocament d'aigües residuals i els fondejos, aquests dos últims augmenten el seu perjudici proporcionalment amb l'augment de persones que es troben a l'illa.
- Augment del turisme de creuers: un transport de més baix cost, que va batre un nou rècord l'any 2018, amb un total de 695.991 turistes el qual representa ja el 17% dels turistes que arriben a l'illa de Menorca.
- Turisme massificat: segons un estudi de InAtlas, sobre l'impacte de la comercialització d'estances turístiques en habitatges sobre Menorca, va demostrar com l'oferta d'aquestes estances concentra el 86% de la seva demanda, en els 4 mesos d'estiu, sent així l'illa de l'arxipèlag Balear amb més estacionalitat.
- Abandonament progressiu dels centres urbans tradicionals: molts residents han marxat a viure a urbanitzacions fora dels centres urbans. A causa de la terciarització turística incontrolada dels centres urbans, s'ha desencadenat un procés d'expulsió de la població resident cap a barris dormitoris i àmbits periurbans. Una situació accelerada en els darrers anys des de 2013, amb l'encariment dels preus dels habitatges, tant de compra com de lloguer, així com l'aparició de nous formats d'oci i de comerç que produeix una pèrdua d'identitat cultural, ha provocat aquesta fugida de molts menorquins.

És per això, que com es va veure que aquesta situació era insostenible, s'havien de prendre mesures per revertir la situació, i poder tornar a ser un referent a nivell internacional com a destinació sostenible.

Per tant, l'any 2018 es va decidir presentar el Pla d'Acció de la Reserva de la Biosfera de Menorca, un pla que pretén reforçar i impulsar el compromís d'aquesta destinació pel desenvolupament sostenible, des de les funcions principals de conservació, desenvolupament econòmic i suport logístic.

Lavola, una empresa espanyola líder en sostenibilitat va ser l'encarregada de presentar el document de síntesi que recull la informació d'aquest pla, juntament amb la col·laboració del Consell Insular de Menorca, l'Institut Menorquí d'Estudis i l'Observatori

Socioambiental de Menorca. (Anthesis Lavola) Aquest document estableix les línies d'acció i projectes a realitzar fins a l'any 2025, cap a la sostenibilitat a través de la coordinació dels projectes existents i la proposta de nous. Aquest pla va ser desenvolupat sobre el marc conceptual dels 17 Objectius del Desenvolupament Sostenible (ODS), de l'Agenda 2030 de les Nacions Unides, on s'estableixen com a objectius específics treballar per una societat i economia eficient, i l'auto abastiment des del punt de vista dels recursos i energia, per reduir l'impacte ambiental, així com aconseguir un desenvolupament econòmic i social sostenible per afavorir l'economia circular, verda, blava i social. (Lavola, 2019)

La Reserva de la Biosfera és una oportunitat per emprendre accions cap a un desenvolupament sostenible i el Pla d'Acció pretén reforçar i impulsar aquest compromís, per complir les necessitats que exigeix el programa MAB (Programa Home i Biosfera), els quals es detallen a continuació:

- Aconseguir un Pla d'Acció realista i executable fins al 2025
- Proposar accions innovadores segons les funcions de la Reserva de la Biosfera
- Establir canals de coordinació entre els agents que treballen per la sostenibilitat
- Proposar una governança adequada tenint en compte els diferents agents
- Buscar aliances pel treball en xarxa i internacional
- Posar les bases pel seguiment del propi pla.

D'acord amb el que exigeix el programa MAB, aquest pla per Menorca, s'estructura basant-se en 6 objectius principals, els quals es desglossen en objectius específics, i s'estableixen unes metes concretes i unes accions a dur a terme per aconseguir-los. Els objectius generals del pla són. (Lavola, 2019):

- Aconseguir la conservació dels valors naturals i culturals intrínsecs de la Reserva de la Biosfera, promovent la sostenibilitat en el seu ús per la conservació.
- Treballar per una societat i economia eficient i promoure l'auto abastiment des del punt de vista dels recursos i l'energia, per reduir l'impacte mediambiental.
- Aconseguir un desenvolupament econòmic i social sostenible, afavorint l'economia circular, verda, blava i social
- Convertir-se en un lloc d'aprenentatge, innovació i experimentació de referència en l'àmbit de la sostenibilitat i el desenvolupament sostenible amb la participació i implicació de tota la comunitat.

Elaboració d'un pla estratègic de turisme sostenible a la Costa Brava

- Desenvolupar i implementar eines per controlar els impactes de desenvolupament econòmic i no superar la capacitat de càrrega ambiental i social de Menorca, tenint en compte la gestió adaptativa.
- Aconseguir la coordinació i cooperació dels agents socials, econòmics, públics i privats per avançar conjuntament cap al desenvolupament sostenible de la RBM (Reserva de la Biosfera de Menorca) buscant el treball en la xarxa a escala local i internacional.

Per aconseguir els objectius plantejats anteriorment, es van definir unes accions específiques que es recullen en 4 eixos d'acció principals. (Lavola, 2019):

- Conservació del patrimoni natural, la biodiversitat i el paisatge
- Gestió dels recursos més eficients
- Educació ambiental per la sostenibilitat
- Seguiment dels impactes i del límit acceptable de canvi.

Com aquest programa té una durada estimada de 7 anys, de 2018 a 2025, es defineix també un programa de seguiment per garantir que aquest pla s'adapti a les condicions socioeconòmiques, tècniques, polítiques, que es puguin produir durant aquest període de temps, ja que l'escenari en el qual es desenvolupa és canviant. Aquest programa de seguiment, serveix per fer un seguiment de la capacitat de càrrega, així com un control del grau de deteriorament que es pot acceptar en l'entorn, degut als objectius de conservació definits. I s'estructura tenint en compte tres grans àmbits (Lavola, 2019):

- Coneixement del medi
- Coneixement sobre la freqüentació humana a Menorca
- Coneixement dels impactes ambientals que aquesta última genera

L'objectiu final d'aquest programa és concretar un sistema d'indicadors que permetin avaluar l'assoliment dels objectius definits. Així com es van definir diferents eines per tal de controlar els impactes del desenvolupament econòmic fruit del turisme, per tal que aquest no superi la capacitat de càrrega social i ambiental de l'illa. (Lavola, 2019)

Gràcies a aquest pla, el govern pot conèixer la situació actual del turisme, i quins límits ha de tenir aquest, perquè el seu impacte no sigui insostenible per la destinació. Aleshores, pot dur a terme una planificació estratègica sostenible i prendre decisions per tal de fer una gestió efectiva del nombre de visitants i residents de l'illa, així com una gestió de l'impacte ambiental per no sobrepassar els límits de la sostenibilitat. Per tal de

no repetir la situació que s'havia produït a l'illa a conseqüència del turisme pocs anys enrere. (Lavola, 2019)

3. RELACIÓ AMB ELS ANTECEDENTS I CONCLUSIONS

Tal com hem vist segons els conceptes teòrics de la sostenibilitat, la planificació és l'instrument bàsic de gestió de "qualsevol ésser turístic", ja que possibilita l'optimització dels efectes favorables i minimitza els desfavorables. Per tant, la qualitat de la planificació determina l'èxit i la longevitat de qualsevol àrea territorial receptora, aleshores el temps, esforços i recursos destinats han de ser considerats inversions essencials de cara al futur. (Calderon Vazquez, Francisco Jose 2010).

Aquesta planificació consta de dues fases bàsiques, per una banda el disseny i elaboració i per l'altre la implementació i aplicació d'aquesta, però és essencial per una planificació eficaç que es duguin a terme les dues fases. (Calderon Vazquez, Francisco Jose 2010).

Per tal d'adequar el contingut estratègic de la planificació als eixos estratègics de treball pel creixement sostenible segons les directrius del Govern Espanyol dins del pla que inclou les Directrius Generals de l'Estratègia de Turisme Sostenible a Espanya pel 2030, cal que qualsevol pla de desenvolupament turístic inclogui com a eixos principals de treball, l'eix ambiental, l'eix social i l'eix econòmic.

Com s'ha pogut veure, si en una destinació que té tendència cap a la insostenibilitat s'instaura un pla d'aquestes característiques, com el cas de Menorca, es pot revertir aquesta tendència del turisme, i en el cas de Menorca, ha fet que el seu turisme en un període de 5 anys pugui esdevenir sostenible completament. És a dir, es tracta d'una implantació beneficiosa en molts aspectes, tant pel turisme en qüestió, com per la població local, com pel medi ambient. Per contra, en els casos de l'Illa de Santorini i Venècia, s'ha comprovat com en el passat seguien la mateixa tendència que a Menorca cap a la insostenibilitat però com no s'han pres mesures correctores suficientment significatives, la seva situació actual és d'insostenibilitat màxima.

En el cas de la Costa Brava, ha quedat confirmat que una de les causes principals d'aquesta saturació i insostenibilitat turística actual, és fruit del creixement desorbitat i sense planificació, el qual ha provocat moltes conseqüències negatives que encara en l'actualitat es pateixen. A l'època del boom turístic a la destinació es va prioritzar la quantitat en lloc de la qualitat, i per tant va tenir un creixement turístic basat en l'espontaneïtat i amb l'objectiu d'aconseguir el màxim creixement econòmic sense tenir en compte les conseqüències.

Tant és així, que les conseqüències del turisme dels últims 40 anys, són plausibles avui en dia encara. Es reflecteix en aspectes com la concentració del turisme únicament a la zona del litoral de la destinació, una zona que ja no pot fer front a més quantitat de turistes. L'alta estacionalitat, que queda reflectit quan l'ocupació dels establiments turístics segons l'IDESCAT, es troben tot l'any al voltant del 50% en canvi als mesos d'estiu es troben sempre entre el 90% i el 100% d'ocupació. (IDESCAT, 2018). També degut a una quantitat d'equipaments i establiments turístics que superen la capacitat de càrrega del territori, i que fan que aquesta destinació sigui la segona de Catalunya pel que fa a major quantitat d'establiments turístics. A més a més, ha augmentat el nivell de producció de residus i aigües residuals, s'ha produït una destrucció del paisatge, i una gran alteració dels ecosistemes.

La situació actual del turisme a la destinació Costa Brava, mostra unes conseqüències semblants a les que patien a Venècia, a l'illa de Santorini o a Menorca, és a dir, es troben en una situació crítica. Podem veure com algunes de les conseqüències són de naturalesa molt semblant com, l'augment de residus i aigües residuals que van directes al mar, una quantitat de turistes que triplica el nombre de residents, gran nombre de creueristes, rebuig per part de la població local, entre d'altres.

Això mostra com la situació és tan crítica, que només hi ha dos escenaris possibles. Per una banda, si no es prenen mesures correctores, la situació esdevindrà insostenible causant la destrucció total de la destinació, que com en el cas de Venècia podria entrar en la llista de ciutats en perill de desaparició segons les Nacions Unides, o com el cas de Santorini que el Ministeri de Turisme la declari com a destinació turística saturada. Fent que arribi directament a la seva fase final del cicle de vida.

Per altra banda, si es prenen mesures correctores i s'instaura un pla de desenvolupament turístic sostenible, que planifiqui el turisme de la destinació i estableixi

Elaboració d'un pla estratègic de turisme sostenible a la Costa Brava

unes directrius pel turisme i pel seu creixement, farà que aquesta destinació com el cas de Menorca, pugui revertir la situació actual en un període de 8 a 10 anys.

A continuació, en la següent taula es recullen els punts més destacats de cadascun dels estudis esmentats anteriorment que són els eixos principals que serviran com a base per l'elaboració del pla estratègic de turisme sostenible per la Costa Brava:

Taula 1: Aportacions dels estudis previs analitzats al pla estratègic de turisme sostenible

AUTOR (ANY)/ORGANISME	TEMÀTICA	APORTACIONS
Estevez (2017)	Teoria i història de la sostenibilitat	Bases per un desenvolupament sostenible
Organització Mundial del Turisme	Teoria del turisme sostenible	Gestió sostenible de les destinacions
Calderon Vazquez (2010)	Conceptes que contribueixen al desenvolupament turístic sostenible	La planificació i l'estructuració com a eina bàsica de gestió de la destinació La planificació consta de dues fases necessàries
Directrius Generals de l'Estratègia de Turisme Sostenible a Espanya 2030	Eixos estratègics de creixement sostenible	La planificació turística sostenible ha de basar-se en 3 eixos: ambiental, social i econòmic
Verdu (2019)	Problemàtica del turisme a Venècia	Quines són les conseqüències econòmiques, socials i mediambientals de la massificació turística
J. A (2018)	Situació i problemàtica del turisme a l'Illa de Santorini	Exemples de conseqüències negatives que han portat a l'illa a una situació de turisme insostenible A causa de la no planificació s'ha hagut de declarar l'illa turísticament

		saturada, perquè les limitacions turístiques no eren suficients
Hernandez (2018)	Evolució i conseqüències del turisme a Menorca	Conseqüències generades a l'illa a causa d'un turisme massificat
Anthesis Lavola	Pla d'Acció de la Reserva de la Biosfera de Menorca	Quines són línies d'acció i projectes a desenvolupar per reduir l'impacte del turisme a Menorca Quins són els eixos de treball i mesures correctores per convertir una destinació en sostenible

Font: Elaboració pròpia

Així doncs com a conclusió es determina que l'elaboració d'un pla estratègic de desenvolupament turístic per la Costa Brava, donada la seva situació actual, és essencial i necessari per garantir un canvi en el paradigma turístic per transformar-lo en un període de temps curt, en un turisme sostenible que s'integri dins de les Directrius Generals de l'Estratègia de Turisme Sostenible a Espanya pel 2030, així com permeti a la destinació esdevenir referent nacional i internacional de turisme sostenible amb l'objectiu final de garantir la seva viabilitat al llarg termini i evitar així la seva desaparició.

4. OBJECTIUS PEL DESENVOLUPAMENT DEL TREBALL

- **Objectiu 1:** Revertir la situació actual d'insostenibilitat turística a la Costa Brava, a través de l'elaboració i implantació de mesures correctores. Amb les quals garantir que es faci un ús racional, objectiu i responsable de tots els seus recursos naturals, culturals i econòmics, i tenint en compte també les particularitats de cada municipi.
- **Objectiu 2:** Instaurar criteris de governança per tal de fomentar la participació i coordinació de tots els agents de la destinació, tant públics com privats. Amb l'objectiu d'avançar conjuntament en el desenvolupament sostenible per tal d'esdevenir una destinació de referència a escala nacional i internacional.

5. ANÀLISI DEL CONTEXT EXTERN I INTERN D'INTERVENCIÓ

5.1 Acotació de l'anàlisi

El context extern es divideix en dos grans grups, el macroentorn, que és l'entorn genèric i el microentorn, que s'utilitza per referir-se a l'entorn específic. El macroentorn es troba compost per aquells elements que afecten a tot el sector turístic de l'estat espanyol, i són factors sobre els quals no es té suficient poder per tenir influència. Per altra banda, el microentorn és aquell que es compon dels factors concrets que en aquest cas afecten el sector turístic de la Costa Brava, on destaquen els clients, els competidors i els proveïdors.

Seguidament amb l'anàlisi DAFO, es conclou com afecten totes les variables del context extern, des d'un punt de vista intern a la destinació. On s'inclou una anàlisi tant de les variables externes, com són les oportunitats o les amenaces del sector turístic, com de les variables internes, les debilitats i les fortaleeses, en el cas concret de la Costa Brava.

És fonamental analitzar tots aquests factors per tal de tenir un elevat coneixement de totes les variables, tant externes com internes, que determinen aquest sector turístic en concret. En definitiva conèixer tot l'entorn permet avançar-se i adaptar-se als canvis que puguin ocórrer, així com millorar la situació competitiva de la destinació.

5.2 Anàlisi de l'entorn extern general, el macroentorn

Primer s'analitza el context extern general on es troba englobada aquesta destinació. Per fer-ho s'ha fet ús de l'eina PESTEL. Es tracta d'una eina d'anàlisi estratègic, que permet analitzar l'entorn macroeconòmic de la destinació, analitzant totes les variables que més hi afecten.

L'anàlisi PESTEL es centra en analitzar els següents factors de l'entorn del sector turístic a l'estat espanyol:

- **Entorn polític**

L'estat espanyol es regeix per una monarquia parlamentària, on el rei és Felip VI. Els següents òrgans amb més importància en l'aspecte polític, són les corts generals

formades pel Congrés dels Diputats, amb 350 membres i el Senat amb 265 membres. Les últimes eleccions van tenir lloc el 10 de novembre de l'any 2019.

El turisme és una de les principals activitats econòmiques a Espanya. En els darrers anys ha sigut el principal motor de creixement del PIB i de llocs de treball, però no sempre ocupa un lloc destacat en les prioritats dels partits polítics. (Porrás, 2019). Tot i això, en tots els programes electorals es mostren premisses relacionades amb el turisme, segons recull la periodista Carmen Porrás en el seu estudi sobre les propostes dels partits polítics en temàtica de turisme. A continuació es mostren les més destacades:

- La sostenibilitat i la digitalització són els elements més recurrents en tots els partits polítics
- El desenvolupament d'un marc regulador per les habitatges turístics
- Ciutadans i PP tenen un apartat específic de turisme, en el cas de Podemos i PSOE inclouen mesures al llarg de tot el programa, i en el cas de Vox no parla del sector turístic.

Actualment hi ha un govern de coalició, però el partit amb més representació és el PSOE amb el president Pedro Sánchez com a president del Govern. En el seu programa no hi ha un apartat específic de l'àmbit turístic, però s'inclouen algunes mesures relacionades al llarg de tot el programa com:

- Elaboració d'una Estratègia de Turisme Sostenible 2030, la qual garanteix el treball digne en les activitats turístiques i optimitza la Xarxa de Destinacions Turístiques Intel·ligents, un pla que ja s'ha començat a implantar.
- Es reforçarà la posició del sector, promovent la rendibilitat, sostenibilitat i digitalització. S'apostarà per una política de rehabilitació i valorització integral de les destinacions turístiques pioneres.
- En el programa es destaca el compromís del partit amb la protecció del Medi Ambient, i es prioritzarà les inversions en trens de rodalies.
- Amb la finalitat de fomentar un transport menys contaminant, s'aprovarà la Llei de Mobilitat Sostenible, per garantir la mobilitat dels ciutadans, tenint en compte el canvi climàtic.
- En l'àmbit laboral una altra mesura és el Pla Director per un treball digne fins al 2020, que posa èmfasi en reduir la temporalitat i parcialitat en la contractació de persones joves.

- Per revertir la despoblació, es planteja promoure activitats que aprofitin de forma sostenible el patrimoni natural i històric, fomentant el turisme rural sostenible.

Així doncs, es pot concloure que el govern a través de les seves polítiques i els seus plans, està provocant un canvi en el paradigma turístic, cap a un turisme més sostenible i responsable sobretot en les destinacions més pioneres i destacades.

- **Entorn econòmic**

Els factors econòmics que més afecten un país, vénen determinats per l'estructura econòmica de cada un d'ells. Un dels factors claus, és el Producte Interior Brut (PIB), el qual permet mesurar el valor monetari de la producció de béns i serveis finals d'un país, durant un període de temps.

En el cas espanyol, el turisme és una de les activitats econòmiques més rellevants de l'economia i és un dels pilars més importants del creixement econòmic. Tant és així, que aquest país és un dels principals receptors de turistes a escala internacional. Actualment és la segona potencia mundial en recepció de turistes internacionals, només per darrere de França. (World Tourism Organization)

Gràcies a aquesta arribada de turistes internacionals, el turisme segueix augmentant el seu pes en l'economia espanyola. Segons un estudi elaborat per American Express i el Lobby World Travel & Tourism Council (WTTC), van determinar que l'aportació al PIB i al treball turístic a Espanya, va arribar a un punt molt important l'any 2018, amb 191.000 milions el que va representar un 15% del PIB total de l'estat.

Aquest creixement en l'activitat ha fet que el turisme es converteixi en el sector que més aporta a l'economia nacional per sobre de la construcció, el segon sector més important el qual aporta un 14% al PIB, un 1% menys que el turisme. L'informe destaca que per cada milió d'euros generats pel turisme, la contribució al PIB es dispara en 1,4 milions i genera 19 llocs nous de treball. (Molina, 2019)

És un important generador de treball a Espanya, ja que l'any 2018 presenta un balanç de 2,83 milions de treballadors, el que representa el segon sector que més treball genera només per darrere del comerç. És també el primer sector pel que fa al treball indirecte, on arriba a 1,87 milions de treballadors, el que suposa un 66% del total de llocs de treball

del sector. Aquesta gran quantitat de treballadors és deguda a la gran quantitat d'empreses de subsectors i empreses auxiliars lligades al turisme (Molina, 2019).

El PIB a Espanya del 2018 al 2019 també ha continuat en creixement, el qual ha crescut un 2%, la mateixa tendència a l'alça ha seguit el PIB per Capità que el 2019 va ser de 26.440€, 710€ superior al del 2018, tal com es mostra en les següents imatges:

Taula 2: Variació anual del PIB anual espanyol

Evolución: PIB anual España		
Fecha	PIB anual	Var. PIB (%)
2019	1.244.757M.€	2,0%
2018	1.202.193M.€	2,4%
2017	1.161.878M.€	2,9%
2016	1.113.840M.€	3,0%
2015	1.077.590M.€	3,8%
2014	1.032.158M.€	1,4%

Font: Datos macro (Disponible a <https://datosmacro.expansion.com/pib/espana>)

Taula 3: Variació anual del PIB per Càpita a Espanya

Evolución: PIB Per Capita España		
Fecha	PIB Per Capita	Var. anual PIB Per Capita
2019	26.440€	2,8%
2018	25.730€	3,0%
2017	24.970€	4,1%
2016	23.980€	3,3%
2015	23.220€	1,9%
2014	22.780€	1,2%

Font: Datos macro (Disponible a <https://datosmacro.expansion.com/pib/espana>)

Per tant com a conclusió es determina que el sector turístic és un dels principals i més importants per l'economia espanyola amb un gran pes sobre el PIB de l'estat.

- **Entorn sociocultural:**

Els factors que formen part d'aquest entorn, representen els aspectes més importants relacionats amb la societat i la cultura. S'han produït molts canvis socials en els darrers anys, que han provocat canvis en els models socials de la societat. Com l'empoderament de la dona i la seva incorporació al mercat laboral, un declivi de la fertilitat, una disminució de la mortalitat, el declivi de la fecunditat a causa de l'augment del cost de tenir fills i a l'empoderament de la dona, així com un augment de l'esperança de vida. A conseqüència d'aquests canvis socials, entre molts altres, ha dut a una modificació dels gustos i costums de la societat, que es transformen en turistes que busquen noves experiències i nous serveis. Per això és important conèixer els factors demogràfics que provoquen aquests canvis i quines oportunitats generen en el sector turístic.

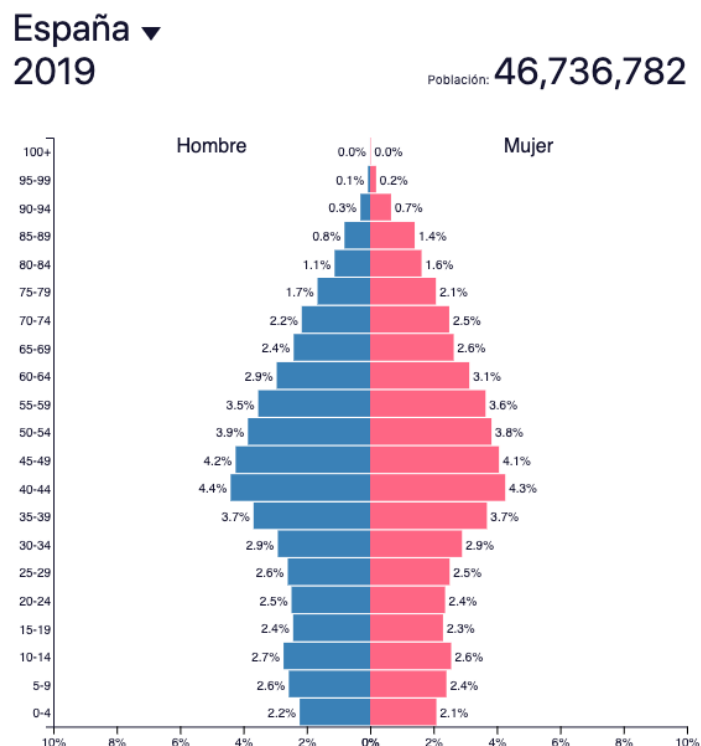
L'any 2019, la població espanyola va arribar durant el primer semestre al seu màxim històric i va superar els 47,1 milions d'habitants gràcies a la immigració. (Martin, 2020)

L'increment segons un estudi de l'Institut Nacional d'Estadística (INE), mostra com aquest creixement de la població es deu a un augment de la població nacional estrangera.

El creixement vegetatiu de la població, és a dir, la diferència entre el nombre de naixements i el nombre de defuncions l'any 2019 va ser negatiu, van morir 214.218 persones i van néixer 169.216 persones. Però la immigració va compensar el desequilibri. El saldo migratori va ser positiu amb l'arribada de 209.097 persones, el valor més alt des del 2008. (Martin, 2020)

Per contra, la població de nacionalitat espanyola es va reduir 19.737 persones, per tant l'any 2019 segons l'INE, a Espanya hi havia 5.023.279 persones estrangeres, el que representa un 10,67% de la població total de l'estat.

Gràfic 1: Piràmide Poblacional a Espanya 2019

Font: Population pyramid, Piràmides de població del mundo (Disponible a <https://www.populationpyramid.net/es/espa%C3%B1a/2019/>)

En la piràmide poblacional, que s'observa en el gràfic anterior, es veu clarament com la població majoritària a Espanya és aquella que oscil·la entre els 40 i els 50 anys. També es pot observar un descens en els menors de 5 anys a causa de la reducció de la natalitat. Així com s'ha produït un augment de la població dels majors de 65 anys, gràcies a l'augment de l'esperança de vida, sobretot en les dones, la qual es troba per sobre dels 80 anys.

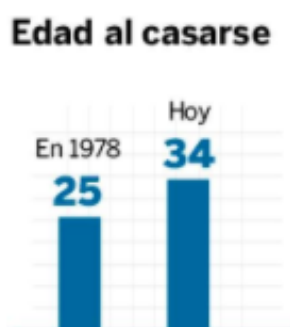
Tot i semblar un factor negatiu l'augment de població de gent de la tercera edat, pot afavorir el turisme ja que es tracta de persones que poden viatjar durant tot l'any, afavorint així la desestacionalització del turisme a l'estat.

Com s'ha pogut comprovar amb el percentatge de població estrangera, Espanya és un país que igual que la resta del món està globalitzat, el que implica la convivència de gent procedent de diferents països i per tant de diferents cultures.

També cal valorar altres variables, com el canvi en les estructures familiars, on han augmentat el nombre de famílies monoparentals, i en el cas de les famílies amb estructura tradicional, hi ha un retard en l'edat mitjana del matrimoni, igual que una

reducció dels matrimonis a través de l'església. Des de la incorporació de la dona al món laboral, l'augment del nivell de cultura, i la reducció en el nombre de fills, s'ha produït un augment de les rendes familiars, el que es tradueix com que es pot fer front a més despesa familiar, una part important de la qual és destinada a viatges. (Abad, 2018). A continuació es pot veure reflectida l'evolució de les variables esmentades, en els següents gràfics, elaborats per l'Institut Nacional d'Estadística:

Gràfic 2: Evolució de l'edat de casar-se a Espanya

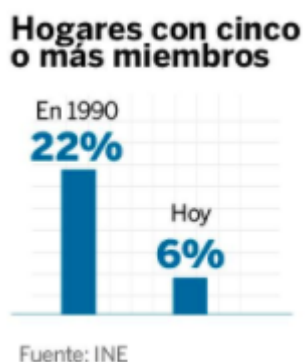
Font: INE, dades actuals del 2018

Gràfic 3: Evolució de l'edat de tenir el primer fill a Espanya

Font: INE, dades actuals del 2018

Gràfic 4: Evolució de les llars amb 5 o més membres a Espanya

Font: INE, dades actuals del 2018

Gràfic 5: Evolució de les llars unipersonals a Espanya

Font: INE, dades actuals del 2018

Gràfic 6: Evolució dels fills per dona a Espanya

Font: INE, dades actuals del 2018

Gràfic 7: Evolució de les persones per llar a Espanya

Font: INE, dades actuals del 2018

Finalment, cal destacar la tendència a la fragmentació de les vacances, gràcies a la facilitat per part de les empreses a la seva distribució. El que es tradueix com un major nombre de viatges durant l'any, però de menys duració. Cosa que permetrà que hi hagi més activitat turística durant tot l'any. (Hosteltur, 2019)

- **Entorn tecnològic**

Un dels factors que ha revolucionat la nostra vida diària en l'actualitat ha sigut la tecnologia i també ha estat un condicionant en l'evolució del sector turístic. Fa tan sols 50 anys el poder pel que fa a l'organització de viatges el tenien les agències de viatges. Però avui en dia amb els nous avenços tecnològics, no hi ha dubte que tecnologia i turisme són un combo perfecte (Vidal, 2019). L'accés a internet, ha influït enormement en la manera que els turistes viatgen, des de les destinacions que s'escullen fins a la seva planificació, provocant la pèrdua de poder de les agències de viatges. Segons un estudi fet per Google Travel, actualment el 74% dels viatgers d'oci planegen els seus viatges a través d'internet, mentre que només el 13% ho fan a través d'agències de viatges. (Vidal 2019).

Això ha produït un augment de competitivitat i per tant una reducció significant dels preus dels viatges, juntament amb altres factors.

Tal com ha quedat reflectit, la indústria turística està patint una modificació, intervenen molts factors però les noves tecnologies és un dels que ha assolit més protagonisme (Vidal, 2019)

Salvador Anton Clavé, director del Departament d'Innovació Turística d'Eurecat, va afirmar fa uns mesos, durant el Fòrum TurisTIC que va tenir lloc a Barcelona, que el canvi generat va més enllà de la millora dels processos o de l'experiència turística, es tracta d'una transformació de tot el sistema turístic. S'està patint una millora dels processos, del servei, de la relació amb el client, i de la creació de nous models tecnològics. Ja que moltes empreses estan modificant els seus models de gestió per satisfer les noves demandes dels consumidors a través d'aquestes noves eines tecnològiques. (Vidal, 2019). Això lògicament repercuteix en el viatger, ja que li permet simplificar, i enriquir l'experiència de planificació del viatge, alhora que a través de les reserves online, s'eliminen intermediaris i representa un estalvi de temps i de diners.

També el fenomen creixent de les xarxes socials s'ha convertit en una eina tecnològica molt potent per les campanyes publicitàries de les empreses turístiques, produint-se un augment en la rapidesa tant en la captació com en la fidelització dels clients.

Un altre factor important és l'evolució dels mitjans de transport amb la incorporació de les companyies low-cost, amb connexions més directes i més econòmiques el que ha revolucionat el transport dels viatges. (Vidal, 2019)

Segons Arjan Dijk, vicepresident senior i Chief Marketing Officer de booking, afirma que en aquesta nova dècada veurem com la indústria de viatges tracta de donar resposta a les necessitats d'un viatger més preocupat per la sostenibilitat i amb més coneixements tecnològics. A través del desenvolupament de productes, serveis i funcions que faran que descobrir el món sigui més fàcil per tothom, i menys nociu pel planeta. (Vidal, 2019)

- **Entorn legal**

Degut, com ha quedat plausible, a la gran importància del sector turístic a Espanya i a tots els agents que hi ha implicats, s'ha desenvolupat al llarg dels anys, una normativa legal relacionada amb tots els agents i institucions que hi formen part. Per d'aquesta manera aconseguir consolidar el sector perquè sigui més competitiu i estable i garantir un turisme de qualitat i innovador. Els Reials Decrets i les lleis que regulen el sector turístic a Espanya es recullen en un dossier que forma part de la documentació del Senat, on es recullen les següents lleis, per ordre d'antiguitat. (Senado de España):

- Constitució Espanyola: Articles 149.1,3a, 149.1,13a; 149.1,30a; 149.1,10a

- Reial Decret 2199/1976 del 10 d'agost, sobre reclamacions dels clients en establiments de les empreses turístiques
- Reial Decret 2545/1982, del 27 d'agost sobre creació de campaments de turisme (Càmpings)
- Llei 22/1988 del 28 de juliol de Costes
- Reial Decret 1571/1993 del 10 de setembre, en el que s'adapta la Reglamentació de la matrícula turística a les conseqüències de l'harmonització fiscal del mercat interior
- Reial Decret 6/1994 del 14 de gener sobre el qual es crea la Comissió Interministerial de Turisme
- Reial Decret 596/2002 del 28 de juny, pel que es regulen els requisits que s'han de complir per la projecció, construcció, posada en marxa i explotació de les instal·lacions de transports de persones
- Reial Decret 719/2005, del 20 de juny, on es crea el Consell Espanyol de Turisme
- Reial Decret 810/2006, del 30 de juny, d'organització, funcions i provisió de llocs de treball a les Conselleries de Turisme en les Missions Diplomàtiques d'Espanya
- Reial Decret 277/2007 del 23 de febrer, en el que es regula la concessió d'una subvenció directa a l'Institut de Qualitat Turística Espanyola, per la difusió del sistema de qualitat
- Reial Decret legislatiu 1/2007, del 16 de novembre pel qual s'aprova la Llei General per la Defensa dels Consumidors i Usuaris i altres lleis complementàries. Llibre IV (art. 150 a 165). Regulació sobre viatges combinats
- Reial Decret 39/2010, del 15 de gener pel qual es deroguen diverses normes estatals sobre accés a activitats turístiques i el seu exercici
- Reial Decret 937/2010, del 23 de juliol, pel que es regula el Fons Financer de l'Estat per la Modernització de les Infraestructures turístiques
- Reial Decret 344/2012, del 10 de febrer, pel que es desenvolupa l'estructura orgànica bàsica del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme
- Llei 4/2012 del 6 de juliol, de contractes i aprofitaments per torns de béns d'ús turístic d'adquisició de productes vacacionals de llarga duració, de reventa i d'intercanvi de normes tributàries

- Reial Decret 1269/2012, del 31 d'agost, pel que es creen la Medalla i la Placa al Mèrit Turístic
- Reial Decret 425/2013, del 14 de juny, pel que s'aprova l'Estatut de l'Institut de Turisme d'Espanya i es modifica parcialment el Reial Decret 344/2012, pel que es desenvolupa l'estructura orgànica bàsica del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme
- Reial Decret 98/2016, de l'11 de març, pel que es regulen els requisits de seguretat, tècnics i de comercialització de motos nàutiques, embarcacions esportives i els seus components

- **Entorn ecològic i mediambiental**

Segons el Global Risk Report, un estudi sobre els riscos del planeta, que elabora el Foro Económico Mundial, quatre dels cinc riscos que tindran un major impacte en la pròxima dècada estan relacionats amb el canvi climàtic, els quals són els fenòmens climatològics extrems, els desastres naturals o les crisis de l'aigua per exemple. (Escarrer, 2019)

El sector turístic espanyol, està especialment exposat a aquests riscos, a causa de l'alta dependència del clima i la naturalesa de les destinacions de l'estat. Per altra banda, la indústria turística i hotelera en particular tenen alhora un alt impacte sobre el clima, les destinacions i els ecosistemes que cal minoritzar. (Escarrer, 2019)

A banda del govern i els organismes públics, els clients també demanden cada vegada empreses més responsables, que minimitzin l'impacte sobre el medi ambient i contribueixin al desenvolupament i integració social de les destinacions. (Escarrer, 2019)

Els acords marcats a la "Cumbre del Clima" que va tenir lloc a París l'any 2015, va suposar un punt d'inflexió on es van alinear els interessos del planeta cercant un turisme de més qualitat i responsable. Es va marcar una fulla de ruta prioritant la reducció d'emissions, respecte per la biodiversitat i una economia circular (Escarrer, 2019)

El 21 de gener de 2020, es declara l'emergència climàtica i ambiental a Espanya, en resposta a un consens generalitzat de la comunitat científica, que reclama accions urgents per garantir el medi ambient, la salut i la seguretat dels ciutadans de l'estat. L'executiu es compromet a través d'aquest acord a desenvolupar 30 línies d'acció, per fer front a la crisi climàtica i aprofitar els beneficis socials i econòmics d'aquesta transició

ecològica, a través d'instaurar polítiques transversals. (Gobierno de España, Ministerio para la Transición Ecológica y el reto Demográfico)

L'objectiu és aconseguir que l'any 2030 es redueixi un 45% de les emissions de CO₂, i l'any 2050 les emissions de CO₂ siguin nul·les fent servir el 100% d'energies renovables per la producció d'electricitat, així com evitar que l'augment de la temperatura del planeta sigui superior a 1,5° per sobre dels nivells preindustrials.

Així doncs, es pot concloure com l'escenari ecològic del turisme es basa en el fet que la indústria turística ha d'apostar per un model de creixement sostenible, que sigui respectuós amb el medi ambient, que protegeixi el patrimoni històric i natural així com generi consciència en el propi turista de la importància de reduir el seu impacte ambiental a la destinació.

5.3 Anàlisi de l'entorn extern específic, el microentorn

Un cop s'ha analitzat el context extern general, cal conèixer la situació concreta en la destinació Costa Brava, ja que és l'objecte d'estudi. Per fer-ho es realitza una anàlisi del microentorn, a través de l'anàlisi de les 5 forces de Porter. Però, s'analitzen només els factors que més incidència tenen sobre el sector turístic de la Costa Brava, els quals són els clients, els competidors i els proveïdors.

- **Clients**

Aquesta variable fa referència a la tipologia de turistes que arriben a la destinació. Catalunya va ser la comunitat autònoma d'Espanya que més turistes internacionals va rebre l'any 2019. Amb un total de 19,4 milions, el que representa el 23,1% de la totalitat de turistes arribats al país, un 0,8% més que l'any anterior. (INE, Institut Nacional d'Estadística).

Segons les dades recollides per l'INE també va ser la comunitat on els turistes internacionals van fer més despesa econòmica, amb un total de 21.325 milions d'euros, un 4,1% més que l'any anterior. (INE, turistes internacionals per comunitat autònoma)

A continuació, cal avaluar la nacionalitat d'aquest turista estranger, per poder entendre les diferents tipologies de turistes que arriben a Catalunya. Segons l'Idescat, el passat 2019 de tots els turistes internacionals que van arribar a Catalunya, cal destacar França,

que va ser el país majoritari i va representar un 20% dels turistes, seguit del Regne Unit, el qual va representar el 10,3% i finalment Alemanya que va representar el 7%. Seguit d'aquests 3 principals, trobem Itàlia, Estats Units i Rússia, per ordre d'importància.

Pel que fa a la despesa d'aquests turistes cal destacar que ha augmentat, la despesa mitjana de l'any 2019 a Catalunya va ser de 1.102€ per turista, quasi 20 euros superior a l'any 2018, igual que la despesa diària que va ser de 158€, 8€ superior a l'any 2018. (Ledo, 2020)

Cal analitzar per conèixer les dades de la Costa Brava la província de Girona, província en la qual es troba la destinació. Segons les dades sobre el turisme recollides en el "Boletín Oficial de la Provincia de Girona", dels 19,4 milions de turistes que van arribar a Catalunya, 7,9 milions van arribar a la província de Girona, 3,7 milions estrangers i 4,1 milions nacionals. Aquesta xifra representa un 1,28% més que l'any 2018 amb més de 25,8 milions de pernотacions a establiments reglats de la Costa Brava.

Pel que fa a la tipologia de turista a la Costa Brava, destaca el turista nacional, seguit del turista francès i en tercer lloc el turista dels Països Baixos. Aquests turistes van fer estances a la Costa Brava de 3,5 nits de mitjana, amb un increment entre els mesos de juny i agost fins a les 4,2 nits de mitjana.

Segons la mateixa font, al llarg de l'any 2019 van arribar 56.700 creueristes a la Costa Brava, un 11% més que l'any anterior, sent el port de Palamós el més important amb l'arribada de 54.208 passatgers i 45 escales seguit del port de Roses amb 2.535 passatgers i 5 escales

Finalment a l'Aeroport de Girona-Costa Brava es va registrar, segons la mateixa font, un total d'1.932.255 passatgers, el que representa un descens del 4,4% respecte a l'any 2018.

- **Competència**

El principal competidor de la destinació Costa Brava a Catalunya, és la destinació Costa Daurada, degut a la seva proximitat i a les seves característiques similars que poden ser atractives per la mateixa tipologia de client.

La Cosa Daurada és la costa mediterrània que va de l'Hospitalet de l'infant fins al municipi de Cunit. Té una longitud de 126 km i engloba les comarques del Baix Camp,

el Tarragonès i el Baix Penedès. Es tracta d'una destinació amb una gran bellesa paisatgística i un ric patrimoni cultural i social fruit del seu passat romà, on es poden trobar alguns monuments i centres històrics com el de Poblet declarats Patrimoni de la Humanitat. També té una important oferta d'oci amb el Parc temàtic Port Aventura com un dels principals atractius. Finalment la seva excel·lent climatologia i l'oferta gastronòmica són altres dels atractius que defineixen les característiques de la destinació. Per tant es tracta d'una destinació amb una proposta heterogènia de descans, diversió, gastronomia i patrimoni natural i cultural.

Aquesta destinació té com a clients principals els turistes nacionals, seguits dels turistes britànics i els turistes francesos, cal destacar que els turistes russos ocupen un percentatge molt important. És a dir, es tracta d'una tipologia de client molt similar a la destinació Costa Brava. (Costa Daurada, 2019)

Però la quantitat de turistes que hi arriben, és inferior, ja que el passat 2019, la costa tarragonina va rebre 6 milions de turistes, una xifra inferior als 7,9 milions de la costa gironina, així com el nombre de pernoctacions també va ser inferior, situant-se en 20 milions de pernoctacions. (INE, Viajeros y pernoctaciones por zonas turísticas)

També es pot trobar com a competidor la Costa Barcelona, una marca turística que engloba les marques de la Costa del Maresme, i la Costa del Garraf. La Costa del Maresme és la costa d'aquesta comarca, que engloba 16 municipis des de Montgat fins a Tordera. Es tracta d'una franja costanera que s'identifica per platges extenses i de sorra daurada, amb pobles de caràcter mariner i amb gran tradició turística com Calella o Lloret. Es tracta majoritàriament d'una zona residencial turística de primera magnitud. Pel que fa a la Costa del Garraf, és la denominació de la costa del Baix Llobregat i el Garraf. Aquesta zona es caracteritza per unes concorregudes platges i cales de gran bellesa, gràcies a la varietat de territori té també un gran atractiu que permet gaudir d'espais naturals com el parc del Garraf o les seves viles de gran tradició turística com Sitges, amb un gran patrimoni cultural i gastronòmic protagonitzat pels vins i caves del Penedès.

En total la marca turística Costa de Barcelona engloba sis comarques, el Maresme, el Baix Llobregat i el Garraf esmentades anteriorment, però a més a més l'Alt Penedès, el Vallès Occidental i el Vallès Oriental.

Tot i la gran extensió d'aquesta marca turística, i el seu gran atractiu turístic amb gran varietat d'oferta turística, des d'enoturisme, el patrimoni cultural declarat Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO, fins al turisme termal, el seu pes turístic dins de Catalunya és menor. L'any 2019 van arribar 4 milions de turistes que van realitzar 13,5 milions de pernотacions, amb predomini del turista nacional, xifres clarament inferiors a les que presenten les altres dues destinacions esmentades anteriorment. (Dossier de Prensa, 2019)

- **Proveïdors**

La capacitat d'oferir recursos que té una destinació és limitada, és a dir, es refereix a una limitació pel que fa a la mà d'obra, recursos naturals, proveïdors de matèria primera, com per exemple per garantir les activitats d'oci turístiques, com els serveis hotelers o els serveis de restauració.

Segons l'Idescat, en un estudi on mostra la població de l'any 2019, els residents de les 3 comarques que formen la Costa Brava sumen un total de 447.315 persones, on per ordre de major a menor, destaca la comarca de la Selva amb 171.617 residents, seguit de l'Alt Empordà amb 141.339 residents i finalment el Baix Empordà amb 134.359 residents (Idescat, 2019)

Si comparem aquest nombre de residents que no arriba ni al mig milió de persones, amb els 7,9 milions de turistes que van arribar el passat 2019 al territori, i es té en compte que la quantitat de recursos és limitada i no augmenta proporcionalment amb l'augment de persones es planteja un greu problema. Aquesta és una de les causes que provoca conflictes entre els residents i els turistes, sobretot en els mesos d'estiu de juny a agost, quan els residents veuen col·lapsada tota l'oferta d'oci del territori.

Es produeix per tant, un rebuig per part de la població local a tota la comunitat de turistes, el que es tradueix com una afectació de la societat, una de les causes que mostra que la capacitat de càrrega del territori s'ha sobrepassat i per tant no és sostenible a la destinació. (SOS Costa brava, 2020)

Per altra banda l'oferta turística és molt elevada a la destinació. Pel que fa als equipaments turístics, es tracta de la segona destinació de Catalunya amb més nombre d'equipaments, l'oferta gastronòmica és també elevada i variada, així com ho és també l'oferta d'oci cultural i patrimonial i d'oci nocturn. Així doncs el poder de negociació dels

proveïdors és baix, ja que existeix una elevada quantitat d'empreses turístiques de diferents tipologies que competeixen en els diferents sectors d'oci, i cap d'elles es troba en situació de monopolitzar-lo.

5.4 Anàlisi DAFO

A continuació per concloure l'anàlisi realitzat prèviament, tant del macroentorn com del microentorn del context extern, s'utilitza la matriu DAFO per recollir els principals aspectes que defineixen les variables del turisme a la Costa Brava, segons l'anàlisi des d'un punt de vista intern a la destinació, establint així les conclusions d'ambdós contextos:

Debilitats

- Saturació i massificació de les zones costaneres, a causa de l'excessiva dependència del turisme de sol i platja. Ja que durant l'època de creixement turístic, no hi va haver planificació i es van crear tots els equipaments i instal·lacions en aquesta zona per satisfer la demanda d'aquell moment, i ha continuat centrant-se en aquesta tipologia de turisme.
- Elevada estacionalitat pel que fa a turistes internacionals centrada en l'època d'estiu, i dependència dels turistes de segona residència la resta de l'any.
- Destinació que ha arribat a la seva màxima capacitat de càrrega a la zona costanera, a causa de l'excessiva quantitat d'establiments turístics a la destinació
- Poca cultura empresarial d'utilització de la tecnologia i les TIC's com a eines de gestió empresarial, ja que la majoria de les empreses actuals provenen de descendència familiar i aquesta adaptació, requereix un procés de formació i aprenentatge i una inversió en tecnologia elevada.
- Xarxa de transports públics i comunicacions insuficients per la zona costanera, tan dins de la destinació com la comunicació amb altres territoris costaners. I gairebé inexistent en la comunicació de municipis de la costa amb els municipis d'interior. El que provoca que la majoria dels turistes arribin en vehicle propi, amb les conseqüències mediambientals i en la població local de saturació que això genera.

Amenaces

- A conseqüència de l'augment dels vols low-cost, a la tendència explicada anteriorment, per l'interès de destinacions més sostenibles i exòtiques, i al major coneixement de tecnologia dels turistes, han augmentat el nombre de destinacions competidores amb la Costa Brava, sobretot de caràcter internacional, com Tunísia, Turquia, la República Dominicana o el Carib.
- Canvis de tendències en el comportament dels turistes, el consumidor, està més informat, té més experiència i és més independent a l'hora d'organitzar els viatges pel seu compte, dificultant el poder que es pot exercir sobre aquest.
- La Costa Brava era per la seva proximitat a Barcelona, una destinació de turisme de negocis, com a mètode desestacionalitzador, ja que oferia uns preus més assequibles. Però a causa de l'augment d'eines TIC en les grans empreses, aquest turisme s'ha vist reduït, per la reducció de la necessitat de viatjar. El que implicarà incorporar noves tipologies de turisme complementàries com a mètode desestacionalitzador.

Fortaleses

- Destí, imatge i marca reconeguda internacionalment. Ja que des de la publicació del terme Costa Brava al diari "La Veu de Catalunya" l'any 1908, ha anat consolidant-se i en l'actualitat és utilitzada també pels turistes internacionals per referir-se a la destinació. Això permet a les noves ofertes turístiques difondre-les sota aquesta marca de referència.
- Gran dotació, qualitat i diversitat de recursos turístics repartits per tota la destinació, la majoria dels quals estan desaprofitats. Ja que no només conté cales i platges de personalitat única, gràcies al seu caràcter agresta i el fet que els pins arribin fins al mar. Si no que també té gran varietat d'oferta de caràcter cultural, com els jaciments arqueològics d'Empúries, el Monestir de Sant Pere de Rodes, declarat Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO, les restes medievals del municipi de Pals, o el Triangle Dalinià amb les obres d'aquest pintor conegut internacionalment. A més a més, també disposa de recursos naturals de gran valor com el Parc Natural del Cap de Creus, o bé les Illes Medes un centre de referència a la destinació per la pràctica de submarinisme. Finalment també té un altre atractiu turístic, els seus festivals, que reuneixen

cada any una gran selecció de músics com els Festivals del Cap Roig o els festivals de Peralada.

- Proximitat als principals mercats emissors europeus, com França, Alemanya o Bèlgica i amb una bona comunicació, per carretera i àrea. Ja que és l'única destinació catalana propera als dos aeroports catalans principals. L'aeroport Girona-Costa Brava situat a 13km de distància de la ciutat de Girona, el qual opera amb 14 companyies aèries diferents a 10 destinacions. I l'aeroport de Josep Tarradellas Barcelona-El Prat situat a 92km de la mateixa ciutat, el qual opera amb 86 companyies aèries diferents a 176 destinacions.

Oportunitats

- Viatgers cada vegada més preocupats per la sostenibilitat, que demandaran viatges més responsables i amb una oferta turística que inclogui activitats d'altres característiques i que fugen de les aglomeracions i la massificació a l'hora de realitzar vacances
- Augment del turisme emissor internacional de mercats emergents com els països de l'Est d'Europa o els països asiàtics. En els quals poder donar a conèixer la marca Costa Brava.
- Una altra tendència pel turisme europeu de la pròxima dècada, és un augment del número i freqüència dels viatges de curta durada, i per tant a destinacions de proximitat.
- Des de la dècada dels 60, a Espanya l'esperança de vida ha augmentat 15 anys. Per tant hi ha hagut un augment de la població de la tercera edat, ja que es viu més anys. Es tracta de persones amb potencial de renda i amb temps disponible per viatjar. A més a més, la tipologia de viatges pel "Turisme Sènior" es caracteritza per ser normalment un turisme majoritàriament nacional, i centrat en dues tipologies predominants, el turisme cultural i el turisme termal.

Un cop analitzats aquests factors, els quals tenen una incidència directa en la destinació, podem concloure que la implantació d'un pla estratègic de turisme sostenible a la Costa Brava, permetria reduir les conseqüències negatives com les que es reflecteixen en les debilitats i les amenaces, i potenciar les conseqüències positives. Pel que fa a les negatives, permetrà sobretot, reduir la saturació i massificació de les zones costaneres i l'estacionalitat gràcies a una bona planificació i distribució de turisme, modificar el

potencial atractiu turístic de la zona enfocant cap a una perspectiva de destinació sostenible i esdevenir així referència en aquest àmbit. Per altra banda, pel que fa a les conseqüències positives, com les fortaleses o les oportunitats, permetria explotar de manera sostenible tot el potencial turístic de la destinació, gràcies a fer ús de tots els atractius turístics i tots els recursos de la zona, dividint els turistes en tots ells i fent un ús òptim dels recursos. Utilitzant el potencial atractiu de mercat turístic europeu i del Turisme Sènior com a mètode desestacionalitzador, per exemple. Finalment aquest pla, també permetria convertir la Costa Brava en una destinació de referència de turisme sostenible a escala nacional i internacional. Garantint d'aquesta manera també, la viabilitat a llarg termini i contribuint a l'Objectiu del Pla Estratègic de Catalunya 2030 de situar Catalunya com una dels 3 principals destinacions sostenibles del mediterrani.

Així doncs gràcies a resoldre el problema de la insostenibilitat en la destinació, reduint tots els factors que la provoquen, la seva repercussió tant l'àmbit intern com extern, ha quedat reflectit que tindria un impacte molt positiu. Ja que d'aquesta manera es redueix l'impacte del canvi climàtic i augmenta el seu poder competitiu. I alhora permet aprofitar les oportunitats que generen les noves tendències de l'entorn, com són satisfer als nous turistes més preocupats pel medi ambient i el seu impacte, i aprofitar la tendència de l'augment del nombre de viatges per turista cada any a destinacions de proximitat.

6. PLA D'ACCIÓ DEL PROJECTE D'INTERVENCIÓ

Per poder aconseguir els objectius definits per aquest projecte, es desenvolupa aquest Pla estratègic de turisme sostenible per la Costa Brava basant-se en 7 directrius estratègiques de treball. Per cadascuna de les directrius s'elabora un programa d'acció que inclou unes línies de treball, amb unes accions específiques, que són les que permetran la correcta consecució d'aquest pla i dels objectius establerts:

Les 7 directrius estratègiques que seran les directrius principals del Pla de desenvolupament sostenible per la Costa Brava 2027 són:

1. Atracció i fidelització dels turistes
2. Oferir una experiència turística completa i de qualitat

3. Atraure nous inversors
4. Conservació del patrimoni natural, la biodiversitat i el paisatge
5. Millorar les condicions competitives i impulsar una economia sostenible
6. Millora de la gestió turística i de la gestió dels recursos
7. Replantejament de l'organització i la governança

6.1 Plans d'acció

Cada directriu estratègica forma un programa d'acció, que inclou unes línies de treball, les quals estan formades per tots els elements necessaris per a la seva correcta execució. Es determinen a continuació quins són aquests programes:

1. Programa per atraure i fidelitzar als turistes

Objectiu: millorar el rendiment de les campanyes de màrqueting a través d'una planificació més efectiva d'aquest, per reorientar-lo segons la tipologia de client i el mercat emissor, i posicionar la marca com a destinació sostenible, per atraure turistes d'aquestes característiques i interessos.

Línies de treball:

- 1.1 Disseny i creació de valor per la marca Costa Brava
- 1.2 Digitalització i innovació tecnològica de la destinació

Taula 4: Línia 1.1: Disseny i creació de valor per la marca Costa Brava

Programa 1	Atracció i fidelització dels turistes
1.1	Disseny i creació de valor per la Marca Costa Brava
Justificació	La marca turística és la que identifica tots els municipis que formen part de la destinació, agrupant aquelles característiques que li donen personalitat i els valors que més la caracteritzen. Així doncs, és essencial modificar-la perquè la imatge que es relaciona amb la marca Costa Brava, sigui associada amb la nova idea de sostenibilitat que es vol aconseguir
Objectius	Redefinir la marca perquè representi els conceptes de qualitat i sostenibilitat Diferenciar-se respecte a les destinacions que en són

Elaboració d'un pla estratègic de turisme sostenible a la Costa Brava

	<p>competència</p> <p>Aconseguir identificar la marca amb els valors més característics, com el patrimoni natural i cultural</p> <p>Posicionar la marca a través d'una estratègia personalitzada</p>														
Accions	<p>1.1.1 Definició i creació de la imatge de marca, incloent-hi els valors i la identitat característics de la destinació. Generar una identitat corporativa que reflecteixi la imatge de sostenibilitat i qualitat</p> <p>1.1.2 Definir polítiques per revertir aquelles activitats que no encaixen amb la identitat corporativa, cap a activitats que ajudin a aportar valor a la marca</p> <p>1.1.3 Creació d'una estratègia de marca reflectint la identitat de tots els municipis que hi formen part. Definició de quin serà el pla de comunicació per aconseguir un bon posicionament de la marca</p>														
Entitats implicades	ConSORCI de la Costa Brava i Patronat de Turisme Costa Brava-Girona														
Termini d'execució	<table border="1"> <thead> <tr> <th>2021</th> <th>2022</th> <th>2023</th> <th>2024</th> <th>2025</th> <th>2026</th> <th>2027</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027							
2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027									
Costos aproximats	<ol style="list-style-type: none"> 1.000€ Imputats en el cost del Comitè Tècnic 16.000€ 														
Sistema de seguiment	Estudi de l'evolució del posicionament de la marca i l'abast de la marca														

Font: Elaboració pròpia

Taula 5: Línia 1.2: Digitalització i innovació tecnològica

Programa 1	Atracció i fidelització dels turistes
1.2	Digitalització i innovació tecnològica
Justificació	Les noves tecnologies i les eines TIC es troben en constant creixement i cada vegada hi ha més eines disponibles per facilitar i innovar en les activitats empresarials. Fent un ús òptim d'aquestes en totes les entitats, es pot millorar la gestió i competitivitat de la destinació, alhora que es genera

Elaboració d'un pla estratègic de turisme sostenible a la Costa Brava

	més coneixement i satisfacció en el client. Ja que permet adaptar-se d'aquesta manera, a les necessitats i preferències dels clients i potencials clients														
Objectius	<p>Fer un ús òptim de les eines TIC per donar a conèixer la destinació, i facilitar la recerca al turista</p> <p>Augment de la digitalització i tècniques de venda online, per aportar valor al turista</p> <p>Poder conèixer les opinions dels turistes i viatgers per poder implantar les millores adequades</p> <p>Promoure la destinació turística fent ús d'aquestes eines</p>														
Accions	<p>1.2.1 Creació d'un sistema de màrqueting digital que es dediqui a la creació de contingut digital específic sobre la destinació. On s'inclogui una estratègia a les xarxes socials com Facebook, Instagram i Twitter, i la creació d'un fòrum de turisme</p> <p>1.2.2 Modificació i adequació de la pàgina web, amb un disseny més atractiu, amb més contingut i adequat al turista i al valor de la marca. Per tal de poder tenir un bon posicionament SEO i SEM</p> <p>1.2.3 Habilitar tant a les xarxes socials com a la pàgina web, com al fòrum, un apartat perquè els clients puguin deixar les seves opinions i obtenir feedback</p> <p>1.2.4 Realització de la jornada anual de la innovació. On es reunixin professionals del sector tant de l'àmbit públic com privat per promoure la creació de noves formes i mecanismes per atraure els turistes adequats, de manera participativa</p>														
Entitats implicades	<p>Consorci de la Costa Brava i Patronat de Turisme Costa Brava-Girona</p> <p>Fundació Universitat de Girona: Innovació i Formació</p>														
Termini d'execució	<table border="1"> <thead> <tr> <th>2021</th> <th>2022</th> <th>2023</th> <th>2024</th> <th>2025</th> <th>2026</th> <th>2027</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027							
2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027									
Costos aproximats	<ol style="list-style-type: none"> 34.800€ 22.500€ Inclòs en l'estratègia de xarxes socials 17.500€ 														

Sistema de seguiment	Google Analytics sobre el posicionament SEO i SEM Informe anual de l'activitat a les xarxes socials
----------------------	--

Font: Elaboració pròpia

2. Programa per oferir experiències turístiques completes i de qualitat

Objectiu: aconseguir un ampli ventall d'experiències amb personalitat pròpia, amb una bona qualitat dels serveis principals i de tots els serveis associats, perquè l'experiència completa sigui de qualitat i per generar així una imatge de qualitat que generi avantatge competitiu.

Línies de treball:

- 2.1 Alinear les activitats i experiències turístiques amb les necessitats del futur del sector
- 2.2 Implantació d'un programa de Certificació de Qualitat Turística
- 2.3 Eliminar les externalitats més negatives, com la prostitució

Taula 6: Línia 2.1: Alineació de les activitats turístiques amb les necessitats del futur del sector

Programa 2	Oferir experiències turístiques completes i de qualitat
2.1	Alineació de les activitats amb les necessitats del futur
Justificació	El sector turístic és un sector que es troba en evolució i creixement constant, i en les últimes dècades ha aconseguit un pes molt significatiu sobre l'economia catalana. Arran de la creació dels Objectius pel Desenvolupament Sostenible de les Nacions Unides, i el canvi climàtic com un problema crític, són cada vegada més els turistes i entitats que reclamen que el turisme del futur ha de ser sostenible, per garantir la supervivència de les destinacions i del planeta
Objectius	Aconseguir unes activitats i experiències que satisfacin i s'adeqüin a les futures necessitats dels clients Millorar el posicionament de la destinació, enfocant-lo a les tendències del futur del sector Augmentar la qualitat de tota l'oferta turística per generar seguretat en els turistes i viatgers
Accions	2.1.1 Estudiar la possibilitat de donar ajudes, subvencions o realitzar exempcions fiscals, per aquelles empreses emprenedores amb seu a la destinació i que incloguin

	<p>serveis o activitats sostenibles</p> <p>2.1.2 Subvencions per la modificació de les activitats i serveis que causen perjudici a la destinació per transformar-les en sostenibles</p> <p>2.1.3 Posar en marxa un programa per la cooperació entre empreses per tal de crear paquets d'activitats i experiències completes, amb serveis de diferents tipologies</p> <p>2.1.4 Promoure la reconversió dels allotjaments turístics a més categoria per adequar-se a la qualitat, per tal que tots els hotels siguin mínim de 3 estrelles. Amb especial incidència en aquells allotjaments creats en la dècada dels 60</p>														
Entitats implicades	<p>ConSORCI de la Costa Brava i Patronat de Turisme Costa Brava-Girona Generalitat de Catalunya</p>														
Termini d'execució	<table border="1"> <thead> <tr> <th>2021</th> <th>2022</th> <th>2023</th> <th>2024</th> <th>2025</th> <th>2026</th> <th>2027</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027							
2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027									
Costos aproximats	<ol style="list-style-type: none"> 1. 450.000€ 2. 300.000€ 3. Inclosos en el Comitè Tècnic de Turisme 4. Inclosos en el Comitè Tècnic de Turisme 														
Sistema de seguiment	<p>Informe anual de la quantitat de noves empreses amb desgloss per tipologia d'activitat</p> <p>Memòria cada dos anys, de l'estructura dels allotjaments a la destinació</p>														

Font: Elaboració pròpia

Taula 7: Línia 2.2: Alineació de les activitats turístiques amb les necessitats del futur del sector

Programa 2	Oferir experiències turístiques completes i de qualitat
2.2	Promoció del programa de Certificacions de la Qualitat Turística
Justificació	<p>L'obtenció de certificats de qualitat turística és essencial per ajudar a donar una imatge al turista de marca de qualitat. La Federació Espanyola de Municipis i Províncies, va crear el Sistema Integral de Qualitat Turística Espanyola (SICTE). És un projecte que es basa en aplicar un manual de Bones</p>

Elaboració d'un pla estratègic de turisme sostenible a la Costa Brava

	<p>Pràctiques, per millorar la qualitat de les empreses i els serveis turístics i obtenir així distintius de Compromís de Qualitat Turística.</p> <p>Des de l'any 2007 a la Costa Brava, quan es va crear el Pla de Qualitat Costa Brava-Girona, només 63 entitats en tota la destinació han obtingut aquest distintiu. Tenint en compte que el nombre d'entitats turístiques supera les 115.000 entitats turístiques, és necessari augmentar el nombre de distintius</p>														
Objectius	<p>Aconseguir acreditar més entitats i serveis amb distintius per tal d'aconseguir el certificat Marca Q de Qualitat Turística Espanyola en la destinació</p> <p>Crear compromís i consciència en tots els agents de la destinació per la millora dels serveis que ofereixen</p> <p>Augmentar la competitivitat empresarial</p>														
Accions	<p>2.2.1 Promoció i difusió del sistema SICTE per tal d'encoratjar a altres empreses turístiques a obtenir el distintiu de Compromís de Qualitat Turística, distribuint el Manual de Bones Pràctiques a les entitats</p> <p>2.2.2 Assessorament i ajuda a les empreses per l'obtenció del distintiu de Qualitat Turística</p> <p>2.2.3 Millorar la qualitat dels llocs de treball i la formació dels professionals en turisme. Promovent la realització de pràctiques obligatòries en tots els graus de turisme o similars i fer-les en la destinació, per millorar la formació i generar oportunitats de treball</p>														
Entitats implicades	<p>Consorci de la Costa Brava i Patronat de Turisme Costa Brava-Girona</p> <p>Empreses turístiques privades de la destinació</p> <p>Universitat de Girona, Universitat Tecnocampus, Escola Universitària d'Hoteleria i Turisme de Sant Pol de Mar, Escoles de Formació Professional de Girona</p>														
Termini d'execució	<table border="1"> <thead> <tr> <th>2021</th> <th>2022</th> <th>2023</th> <th>2024</th> <th>2025</th> <th>2026</th> <th>2027</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027							
2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027									
Costos aproximats	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inclosos en el Comitè Tècnic de Turisme 2. Inclosos en el Comitè Tècnic de Turisme 3. Inclosos en el Comitè Tècnic de Turisme 														
Sistema de seguiment	Estudi de l'evolució d'empreses que s'adhereixen al														

	projecte SICTE cada any
--	-------------------------

Font: Elaboració pròpia

Taula 8: Línia 2.3: Eliminar les externalitats més negatives del turisme

Programa 2	Oferir experiències turístiques completes i de qualitat														
2.3	Eliminar les externalitats més negatives														
Justificació	La indústria del turisme genera moltes externalitats. En aquesta destinació hi genera moltes externalitats positives, i altres de negatives, com són la congestió dels espais naturals i dels serveis públics o l'afectació social d'alguns barris o municipis concrets. Una de les més negatives és la prostitució que augmenta les seves xifres amb l'augment de turistes, a les carreteres nacionals principals, sobretot en el seu pas per la Selva o municipis de l'Alt Empordà.														
Objectius	<p>Enfortir la legislació perquè resolgui aquesta problemàtica de manera eficient, eliminant així la pol·lució visual i banalització que provoca la prostitució</p> <p>Garantir que els locals on es realitzen aquestes activitats compleixin la normativa vigent</p> <p>Conscienciar a la població perquè ajudin a la seva erradicació i no al seu foment</p>														
Accions	<p>2.3.1 Creació d'una estratègia eficient per eliminar les activitats de prostitució que es duen a terme a l'aire lliure, per reduir el nivell de pol·lució visual i la banalització dels municipis més afectats</p> <p>2.3.2 Tancament d'aquells establiments que no compleixin la normativa i aplicar fortes mesures pels delictes que en ells s'hi succeeixen i vigilància dels establiments que si compleixen les normatives</p> <p>2.3.3 Creació de campanyes per conscienciar a la població i que puguin ajudar a erradicar aquesta activitat.</p>														
Entitats implicades	<p>Consorci de la Costa Brava i Patronat de Turisme Costa Brava-Girona</p> <p>Cossos Policials de Girona</p>														
Termini d'execució	<table border="1"> <thead> <tr> <th>2021</th> <th>2022</th> <th>2023</th> <th>2024</th> <th>2025</th> <th>2026</th> <th>2027</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027							
2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027									

Costos aproximats	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inclosos en el Comitè Tècnic de Turisme 2. Inclosos en el Comitè Tècnic de Turisme 3. 45.000€
Sistema de seguiment	<p>Informe anual de la quantitat d'establiments tancats</p> <p>Estudi dels municipis que es veuen més afectats per la prostitució</p>

Font: Elaboració pròpia

3. Programa per atraure nous inversors

Objectiu: aconseguir la inversió de capital complementària necessària per aconseguir nous productes i serveis turístics enfocats a aconseguir els objectius de sostenibilitat i qualitat i reconvertir i adequar els serveis i productes ja existents.

Línies de treball:

- 3.1 Captació d'inversions turístiques

Taula 9: Línia 3.1 Captació d'inversions turístiques

Programa 3	Atraure nous inversors
3.1	Captació d'inversions turístiques
Justificació	La Costa Brava lidera l'oferta turística de Catalunya, ja que la zona concentra el 41% dels establiments de tot el territori i el 37% del total de places. Però segons els experts el nou turisme ha de contemplar un millor encaixament de les necessitats i demandes de la població local, dels empresaris i dels turistes. Així doncs per aconseguir noves empreses que ajudin a la consecució dels objectius, i per modificar els establiments existents, és necessari motivar i atraure a nous inversors que encaixin dins de les característiques de sostenibilitat
Objectius	<p>Aconseguir el màxim consens de tots els agents del sector, perquè el turisme generi riquesa però fent-ho de manera sostenible i integradora</p> <p>Facilitar i generar atracció en les empreses per invertir en la destinació</p>
Accions	3.1.1 Creació d'una plataforma per la difusió de la marca turística, incentivant i creant valor en els inversors

	3.1.2 Suport amb subvencions per emprenedors i PIMES innovadores que aportin valor a la destinació														
Entitats implicades	ConSORCI de la Costa Brava i Patronat de Turisme Costa Brava-Girona Generalitat de Catalunya														
Termini d'execució	<table border="1"> <thead> <tr> <th>2021</th> <th>2022</th> <th>2023</th> <th>2024</th> <th>2025</th> <th>2026</th> <th>2027</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027							
2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027									
Costos aproximats	1. 500€ 2. Inclosos en el cost de la línia estratègica 2.1														
Sistema de seguiment	Informe de resultats anuals de la plataforma on s'inclogui l'evolució de l'abast de la informació publicada Estudi i anàlisi de les subvencions i l'ús d'aquestes														

Font: Elaboració pròpia

4. Programa per la conservació del patrimoni natural, la biodiversitat i el paisatge

Objectiu: Garantir un creixement turístic compatible amb la conservació de la destinació, sense afectar el seu desenvolupament futur, invertint esforços en responsabilitat mediambiental per tal d'oferir una educació i formació òptima en aquest àmbit a tots els agents, per tal de treballar en la mateixa direcció.

Línies de treball:

- 4.1 Conservació, restauració i bon ús del patrimoni natural i cultural
- 4.2 Promoure l'ús sostenible dels ecosistemes per frenar la pèrdua de biodiversitat
- 4.3 Conservació del litoral i del medi marítim

Taula 10: Línia 4.1 Conservació, restauració i bon ús del patrimoni natural i cultural

Programa 4	Conservació del patrimoni natural, la biodiversitat i el paisatge
4.1	Conservació, restauració i bon ús del patrimoni natural i cultural
Justificació	El patrimoni natural i cultural de la destinació és un dels

	<p>seus principals atractius, on es pot recórrer totes les etapes de la història des del paleolític, i per tant ha de ser una de les principals fonts d'obtenció de riquesa. La destinació té un gran passat històric, i associar aquesta història amb el patrimoni natural i cultural permetrà crear nous segments i potenciar el seu atractiu turístic, com a mètode desestacionalitzador del turisme per exemple. Per tant és indispensable crear estratègies per fer un ús sostenible de tot aquest patrimoni</p>														
Objectius	<p>Garantir la conservació de tot el patrimoni fent un ús òptim i responsable dels recursos</p> <p>Aconseguir potenciar tot l'atractiu del patrimoni a través de la seva restauració i adequació</p> <p>Aconseguir que els turistes facin un bon ús del patrimoni natural i cultural per garantir el seu cicle de vida</p>														
Accions	<p>4.1.1 Fer inventari de tots els recursos naturals i culturals per avaluar els riscos de cadascun d'ells, considerant 3 categories de riscos, baix, mig i alt</p> <p>4.1.2 Creació i implantació de treballs i directrius per salvaguardar aquells patrimonis més vulnerables i amb més risc d'afectació</p> <p>4.1.3 Creació de pautes de comportament i manuals d'utilització, per l'ús de tot el patrimoni de la destinació, tant natural com cultural per educar als turistes</p> <p>4.1.4 Creació i implantació de sistemes tecnològics per les visites guiades dels jaciments i restes arqueològiques del territori, augmentant el seu atractiu</p> <p>4.1.5 Millorar la senyalització d'accés als diferents patrimonis per facilitar-lo i augmentar la seva visualització</p>														
Entitats implicades	<p>Consorci de la Costa Brava i Patronat de Turisme Costa Brava-Girona</p>														
Termini d'execució	<table border="1"> <thead> <tr> <th>2021</th> <th>2022</th> <th>2023</th> <th>2024</th> <th>2025</th> <th>2026</th> <th>2027</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027							
2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027									
Costos aproximats	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inclosos en el Comitè Tècnic de Turisme 2. 1.000.000€ 3. Inclosos en el Comitè Tècnic de Turisme 4. 150.000€ 														

	5. 20.000€
Sistema de seguiment	Informe tècnic anual de l'impacte dels turistes sobre el patrimoni natural i cultural Memòria anual de l'estructura del patrimoni a la destinació

Font: Elaboració pròpia

Taula 11: Línia 4.2 Promoure l'ús sostenible dels ecosistemes per frenar la pèrdua de biodiversitat

Programa 4	Conservació del patrimoni natural, la biodiversitat i el paisatge
4.2	Promoure l'ús sostenible dels ecosistemes per frenar la pèrdua de biodiversitat
Justificació	En la situació actual on la pèrdua de biodiversitat és un problema greu en el territori, Catalunya es va veure amb l'obligació de fer-li front, i contribuir a frenar aquesta pèrdua de biodiversitat. Per complir-ho, l'últim document elaborat per la Unió Europea, titulat l'Estratègia de la Unió Europea sobre la Biodiversitat 2020, apunta a la necessitat de crear estratègies i plans d'acció per la seva conservació a escala global. Aquestes estratègies, s'afirma en el document, que han de ser implantades des de l'àmbit estatal fins al local. És per això que és necessari establir unes directrius personalitzades i adaptades a la Costa Brava en concret
Objectius	Aconseguir fer front a la pèrdua de biodiversitat per contribuir a la mitigació del canvi climàtic Aconseguir protegir els espais naturals, restaurar els ecosistemes i gestionar les activitats humanes que es realitzen sobre aquests Aconseguir tenir uns agents turístics formats i conscients per garantir la conservació dels ecosistemes
Accions	4.2.1 Implantació de les principals línies estratègiques de l'Estratègia de la Unió Europea sobre la Biodiversitat 2020, més representatives de la biodiversitat de la Costa Brava 4.2.2 Creació de programes de formació per tots els agents que treballen sobre ecosistemes. Dues formacions anuals, una pels agents implicats en l'ecosistema marítim i un altre pels agents implicats en l'ecosistema terrestre 4.2.3 Creació d'un manual específic per aquelles empreses turístiques, l'activitat de les quals impliqui afectació alta, directe i molt degradant de la biodiversitat

Elaboració d'un pla estratègic de turisme sostenible a la Costa Brava

Entitats implicades	ConSORCI de la Costa Brava i Patronat de Turisme Costa Brava-Girona																				
Termini d'execució	<table border="1"> <thead> <tr> <th>2021</th> <th>2022</th> <th>2023</th> <th>2024</th> <th>2025</th> <th>2026</th> <th>2027</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>							2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027							
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027														
Costos aproximats	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inclosos en el Comitè Tècnic de Turisme 2. 21.000€ 3. Inclosos en el Comitè Tècnic de Turisme 																				
Sistema de seguiment	Informe anual de l'impacte de les activitats turístiques sobre l'evolució i desaparició de les espècies i paisatges																				

Font: Elaboració pròpia

Taula 12: Línia 4.3 Conservació del litoral i del medi marítim

Programa 4	Conservació del patrimoni natural, la biodiversitat i el paisatge
4.3	Conservació del litoral i del medi marítim
Justificació	La concentració dels establiments turístics de la Costa Brava es troba gairebé completament a la zona costanera. Aquesta distribució d'establiments insostenible, és una de les principals conseqüències del model de creixement patit a la destinació en les darreres dècades. Aquest model de creixement, que es veu reflectit en l'estructura urbana del litoral, provoca una concentració i intensitat de fluxos de turistes en aquesta zona molt elevada. És per això que el litoral, al ser un dels principals afectats, i tractar-se alhora d'un dels principals atractius gràcies a les seves platges i cales, és essencial resoldre aquesta problemàtica i fer una redistribució dels fluxos de turistes
Objectius	<p>Aconseguir un litoral en bon estat i amb una capacitat de càrrega controlada per poder garantir la conservació del medi marítim</p> <p>Aconseguir reduir l'impacte que la pesca genera sobre el medi marítim</p> <p>Preservar el litoral, les seves platges, cales i paisatges</p> <p>Establir processos i mesures per la millora contínua</p>
Accions	4.3.1 Ampliació de les zones que formen part de la Reserva Marina, per tal de declarar protecció i restriccions

	<p>d'exploració en aquestes zones. Afegir a les ja existents, les Illes Formigues, Ses Illetes, l'Il·la de S'Arenella i el Cap Roig.</p> <p>4.3.2 Disseny de directrius i mesures per controlar l'accés i l'aforament a les platges i cales per protegir l'entorn, establint un màxim de persones diàries per cadascuna d'aquestes</p> <p>4.3.3 Creació i implantació d'un Pla de Gestió de la Pesca, limitant la quantitat i les zones destinades a aquesta activitat</p> <p>4.3.4 Disseny i implantació d'un sistema d'ancoratge per les embarcacions sostenible, per reduir l'impacte i destrucció de la posidònia</p>														
Entitats implicades	<p>Consorci de la Costa Brava i Patronat de Turisme Costa Brava-Girona Secretaria General de Pesca (MAGRAMA)</p>														
Termini d'execució	<table border="1" data-bbox="576 931 1353 1043"> <thead> <tr> <th>2021</th> <th>2022</th> <th>2023</th> <th>2024</th> <th>2025</th> <th>2026</th> <th>2027</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027							
2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027									
Costos aproximats	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inclosos en el Comitè Tècnic de Turisme 2. Inclosos en el Comitè Tècnic de Turisme 3. Inclosos en el Comitè Tècnic de Turisme 4. 205.000€ 														
Sistema de seguiment	<p>Estudi anual sobre l'aforament de les platges i la seva evolució</p> <p>Manual anual de seguiment del Pla de Gestió de la Pesca</p>														

Font: Elaboració pròpia

5. Programa per impulsar una economia sostenible

Objectiu: Millorar les condicions competitives, i impulsar una economia sostenible, per tal de garantir les condicions òptimes que requereix la indústria turística, unes infraestructures dignes, i el suport necessari per part de l'Administració local i estatal.

Línies de treball:

- 5.1 Suport i treball per incorporar la sostenibilitat i circularitat en la producció i comercialització dels principals sectors de l'economia
- 5.2 Creació de sistemes alimentaris sostenibles i de proximitat

- 5.3 Foment d'un model de turisme més conscient i responsable

Taula 13: Línia 5.1 Suport i treball per incorporar la sostenibilitat i circularitat en la producció i comercialització dels principals sectors de l'economia

Programa 5	Impulsar una economia sostenible
5.1	Suport i treball per la sostenibilitat i circularitat
Justificació	L'economia sostenible és un sistema socioeconòmic que té com a objectiu principal augmentar el benestar social promovent un consum responsable. Aquest consum es garanteix mitjançant la posada en marxa d'un sistema financer que es basi en empreses més respectuoses amb el medi ambient i més compromeses amb la societat on operen. Un model econòmic necessari per garantir la sostenibilitat completa de la destinació
Objectius	Aconseguir que els principals sectors de l'economia, l'agricultura, la ramaderia i la indústria siguin sostenibles Millorar el nivell de vida social i la qualitat de vida Aconseguir una eficiència total en la gestió dels recursos Tenir una població més formada, conscienciada i participativa per aconseguir la sostenibilitat del territori
Accions	5.1.1 Creació i promoció d'un manual amb directrius a seguir per les empreses d'agricultura i ramaderia perquè segueixin patrons sostenibles en les seves activitats 5.1.2 Crear un sistema de protecció a les activitats tradicionals de la destinació a través de la creació del programa "Essència de la Costa Brava" 5.1.3 Creació i implantació d'un projecte d'economia circular en el sector de la indústria, amb èmfasi a la indústria del suro, la qual és la indústria més destacada 5.1.4 Adequació i control del sector pesquer, per potenciar i dinamitzar l'economia. Vetar la pesca de les espècies en perill d'extinció com la gamba, la nacra o el mol·lusc de bivalves 5.1.5 Elaboració de fires sostenibles (Fira del Suro i Fira de la Pesca). Per promoure la participació en la societat 5.1.6 Fomentar la construcció d'embarcacions i maquinària industrial per l'agricultura i la ramaderia amb ecodissenys, i dissenys responsables a través de subvencions

Elaboració d'un pla estratègic de turisme sostenible a la Costa Brava

Entitats implicades	Consorci de la Costa Brava i Patronat de Turisme Costa Brava-Girona Empresaris i associacions d'empresaris dels sectors principals del territori, agricultura, ramaderia i indústria																				
Termini d'execució	<table border="1"> <thead> <tr> <th>2021</th> <th>2022</th> <th>2023</th> <th>2024</th> <th>2025</th> <th>2026</th> <th>2027</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>							2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027							
2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027															
Costos aproximats	1. Inclosos en el Comitè Tècnic de Turisme 2. Inclosos en el Comitè Tècnic de Turisme 3. 450.000€ 4. Inclosos en el Comitè Tècnic de Turisme 5. 20.000€ 6. Inclosos en les subvencions pel sector pesquer																				
Sistema de seguiment	Sistema d'indicadors per analitzar l'evolució de pràctiques sostenibles en els sectors econòmics principals																				

Font: Elaboració pròpia

Taula 14: Línia 5.2 Creació de sistemes alimentaris sostenibles i de proximitat

Programa 5	Impulsar una economia sostenible
5.2	Creació de sistemes alimentaris sostenibles i de proximitat
Justificació	<p>L'alimentació és un aspecte molt important en l'economia familiar, ja que és el segon component on més diners gasten les famílies anualment. En l'actualitat els aliments recorren grans distàncies, durant les quals consumeixen molta energia i suposen un cost elevat. És per això que promoure un sistema alimentari sostenible i de proximitat genera beneficis, alhora que evita els problemes d'elevat consum d'energies, els principals són:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Econòmics: suposa creació de treball i més divers, i permet mantenir el mitjà rural de la destinació viu • Ecològics: el sistema alimentari actual suposa un 25% de les emissions de CO2, pel que l'ús d'aquest nou sistema ajuda a la mitigació del canvi climàtic • Social: la qualitat dels aliments és essencial per la salut, i com més curta i menys complexa és la cadena menor és el risc d'exposar els aliments a substàncies químiques
Objectius	Aconseguir un sistema alimentari sostenible i de proximitat a la destinació

	Tenir un personal turístic format i conscienciat en sistemes alimentaris de proximitat														
Accions	<p>5.2.1 Impulsar un sistema de reconeixement de la qualitat dels productes procedents del sector de l'agricultura i ramaderia local. És a dir, un distintiu per diferenciar els productes que són de proximitat, dels que no ho són</p> <p>5.2.2 Campanyes de conscienciació per promoure l'ús de productes de proximitat i responsables en els establiments turístics, com a mostra de la identitat alimentària del territori</p> <p>5.2.3 Tallers de formació als professionals del sector turístic per la capacitat i coneixements d'aquests sistemes alimentaris</p>														
Entitats implicades	<p>Consorci de la Costa Brava i Patronat de Turisme Costa Brava-Girona</p> <p>Associacions agràries del territori</p>														
Termini d'execució	<table border="1"> <thead> <tr> <th>2021</th> <th>2022</th> <th>2023</th> <th>2024</th> <th>2025</th> <th>2026</th> <th>2027</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027							
2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027									
Costos aproximats	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inclosos en el Comitè Tècnic de Turisme 2. 30.000€ 3. 9.000€ 														
Sistema de seguiment	<p>Informe anual del consum de productes de proximitat que inclogui l'evolució de cada any</p> <p>Memòria anual del nombre d'assistents als tallers de formació</p>														

Font: Elaboració pròpia

Taula 15: Línia 5.3 Foment d'un model de turisme més conscient i responsable

Programa 5	Impulsar una economia sostenible
5.3	Foment d'un model de turisme més conscient i responsable
Justificació	<p>La Costa Brava rep milions de turistes cada any, una xifra que augmenta any rere any, arribant als 19,1 milions el passat 2018. L'arribada de persones d'altres cultures, amb altres hàbits i maneres de fer, en forma massificada, no pot passar desapercebuda en la comunitat local i en el seu entorn natural. En moltes ocasions aquest impacte provoca</p>

Elaboració d'un pla estratègic de turisme sostenible a la Costa Brava

	la despersonalització de la destinació fent que perdi la seva essència i identitat. Per tal que això no succeeixi i evitar que el turisme acabi sent destructor de l'entorn, i generant situacions de conflictes i rebuig per part de la població local, cal promoure un turisme més responsable amb la destinació														
Objectius	<p>Reduir l'impacte negatiu dels turistes a la destinació, i obtenir avantatges dels aspectes positius</p> <p>Aconseguir un personal format en sensibilitat i capacitat tècnica per abordar aquestes qüestions en tot l'àmbit empresarial</p> <p>Aconseguir que els agents turístics tinguin participació en les estratègies que es defineixen pel desenvolupament sostenible de la destinació</p>														
Accions	<p>5.3.1 Fer ús del potencial de l'ecoturisme i l'enoturisme per promoure la reconversió cap a un turisme més responsable</p> <p>5.3.2 Formació i conscienciació de tots els agents implicats en el turisme, els professionals, la població local i els turistes. Fent arribar a les empreses el Manual del Bon Turista creat per l'Organització Mundial del Turisme (OMT)</p> <p>5.3.3 Definir estratègies per desestacionalitzar el turisme, per tal de dividir-lo en tots els mesos de l'any, evitant les grans massificacions de l'època d'estiu</p>														
Entitats implicades	<p>Consorci de la Costa Brava i Patronat de Turisme Costa Brava-Girona</p> <p>Diputació de Girona</p> <p>Consell Regulador de la DO Empordà</p>														
Termini d'execució	<table border="1"> <thead> <tr> <th>2021</th> <th>2022</th> <th>2023</th> <th>2024</th> <th>2025</th> <th>2026</th> <th>2027</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027							
2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027									
Costos aproximats	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inclosos en el Comitè Tècnic de Turisme 2. 40.000€ 3. Inclosos en el Comitè Tècnic de Turisme 														
Sistema de seguiment	<p>Sistema d'indicadors per avaluar la productivitat de les estratègies definides</p> <p>Informe anual de l'evolució de l'enoturisme i l'ecoturisme</p>														

Font: Elaboració pròpia

6. Programa per millorar la gestió del territori i la gestió dels recursos

Objectiu: Millora de la planificació turística integral, per revertir la seva concentració majoritària d'establiments i turistes al litoral, per distribuir així els fluxos de turistes fent ús de tots els recursos disponibles per desestacionalitzar el turisme.

Línies de treball:

- 6.1 Planificació del territori i determinació de les eines bàsiques per la seva execució
- 6.2 Gestió eficient de l'aigua
- 6.3 Reduir la generació de residus
- 6.4 Promoure l'ús d'energies renovables, per reduir les emissions de CO2
- 6.5 Promoció de la mobilitat elèctrica

Taula 16: Línia 6.1 Planificació del territori i determinació de les eines bàsiques per la seva execució

Programa 6	Millora de la gestió del territori i dels recursos
6.1	Planificació del territori i eines per la seva execució
Justificació	La planificació turística és un dels principis bàsics segons el Desenvolupament Turístic Sostenible definit per l'OMT, ja que permet optimitzar els efectes favorables i minimitzar els desfavorables en una destinació. Així doncs la planificació determina l'èxit i longevitat d'aquesta. La planificació turística actual a la Costa Brava és inexistente fruit del model de creixement econòmic, espontani i desorbitat seguit per la destinació fins a l'actualitat. Per això cal realitzar esforços en realitzar una planificació de manera correcta i efectiva
Objectius	Aconseguir una destinació amb una planificació turística de qualitat i adient al territori El contingut de la planificació inclogui els 3 eixos principals per facilitar el creixement futur sostenible
Accions	6.1.1 Organitzar les diferents entitats i activitats de manera eficient i coherent en tot el territori disponible, per desmassificar la zona del litoral 6.1.2 Organitzar de forma equitativa cada activitat i servei en l'espai més idoni per afrontar-les, on les externalitats negatives d'aquestes tinguin el menor impacte 6.1.3 Creació d'unes directrius per definir les tipologies

Elaboració d'un pla estratègic de turisme sostenible a la Costa Brava

	<p>d'àrees (Àrees de baix impacte, de mig impacte i d'alt impacte). I definir totes les àrees de la destinació segons aquestes directrius</p> <p>6.1.4 Creació d'una planificació territorial personalitzada per cada municipi en funció de la tipologia d'àrea i les seves característiques. Fent èmfasi en aquells municipis més afectats per la no planificació, com Platja d'Aro o Lloret de Mar</p>														
Entitats implicades	ConSORCI de la Costa Brava i Patronat de Turisme Costa Brava-Girona														
Termini d'execució	<table border="1"> <thead> <tr> <th>2021</th> <th>2022</th> <th>2023</th> <th>2024</th> <th>2025</th> <th>2026</th> <th>2027</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027							
2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027									
Costos aproximats	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inclosos en el Comitè Tècnic de Turisme 2. Inclosos en el Comitè Tècnic de Turisme 3. Inclosos en el Comitè Tècnic de Turisme 4. Inclosos en el Comitè Tècnic de Turisme 														
Sistema de seguiment	Informe tècnic anual de la implantació de la situació de la planificació														

Font: Elaboració pròpia

Taula 17: Línia 6.2 Gestió eficient de l'aigua

Programa 6	Millora de la gestió del territori i dels recursos
6.2	Gestió eficient de l'aigua
Justificació	Segons el Secretari General de l'OMT, la responsabilitat de les destinacions on el turisme és el principal dinamitzador de l'economia, és generar solucions sostenibles per contribuir a la sensibilització i protecció ambiental. És per això que com el passat 2019 va ser l'any Internacional de la Cooperació en l'Esfera de l'Aigua, el secretari ha incentivat a les destinacions perquè inverteixin en una adequada gestió de l'aigua al llarg de tota la cadena de valor
Objectius	<p>Garantir la disponibilitat de l'aigua i el seu sanejament a tota la destinació</p> <p>Enfortir la participació i cooperació de tots els municipis per millorar la gestió completa i global de l'aigua</p>

Elaboració d'un pla estratègic de turisme sostenible a la Costa Brava

	Reduir la quantitat d'aigua residual generada pels turistes en la destinació														
Accions	<p>6.2.1 Creació de directrius per la unificació dels criteris en les tarifes de l'aigua, perquè siguin uniformes a tots els municipis</p> <p>6.2.2 Realitzar auditories per controlar la xarxa de distribució, l'abastiment, la captació, el sanejament i el control eficient en l'ús de l'aigua</p> <p>6.2.3 Instal·lació d'eines de sanejament i manteniment de l'aigua en els dipòsits generals d'aigua de cada municipi</p> <p>6.2.4 Creació d'estratègies per reutilitzar les aigües residuals de totes les depuradores del territori</p>														
Entitats implicades	Consorci de la Costa Brava i Patronat de Turisme Costa Brava-Girona														
Termini d'execució	<table border="1"> <thead> <tr> <th>2021</th> <th>2022</th> <th>2023</th> <th>2024</th> <th>2025</th> <th>2026</th> <th>2027</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027							
2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027									
Costos aproximats	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inclosos en el Comitè Tècnic de Turisme 2. 240.000€ 3. 300.000€ 4. Inclosos en el Comitè Tècnic de Turisme 														
Sistema de seguiment	<p>Informe anual i d'evolució de la quantitat d'aigües residuals</p> <p>Memòria anual de les auditories i els seus resultats</p>														

Font: Elaboració pròpia

Taula 18: Línia 6.3 Reduir la generació de residus

Programa 6	Millora de la gestió del territori i dels recursos
6.3	Reduir la generació de residus
Justificació	Els residus constitueixen actualment un dels problemes ambientals més greus, derivats de totes les activitats productives i de consum. La quantitat de residus que genera cada persona, i cada turista creix any rere any. L'aparició de materials més resistents, amb un procés de degradació més llarg i de més perillositat són factors que agreugen la situació actual. Aquests residus tenen una incidència més

	<p>clara en el Mediterrani quan el 72% dels residus que es generen acaben al mar. El passat 2019 amb una iniciativa de recollida de residus, que es va crear en alguns municipis de la Costa Brava es van recollir en tot el litoral de la Costa Brava 10 tones de residus, on destacaven els plàstics i les llaunes</p>														
Objectius	<p>Reduir la quantitat de residus generada en la destinació, i alhora reduir la quantitat d'aquests que acaben al mar</p> <p>Conscienciar i sensibilitzar a la població perquè compreguin la perjudicació dels residus generats</p> <p>Augmentar el reciclatge en totes les llars i establiments turístics, i reduir l'ús de plàstics i envasos</p>														
Accions	<p>6.3.1 Crear un pla estratègic, que inclogui la normativa i fiscalitat en matèria de residus, comú per tots els municipis del territori</p> <p>6.3.2 Crear un programa per promoure la reducció d'ús de plàstic i envasos. Per exemple augmentar el nombre de productes que es venguin a granel als supermercats, on els clients han de portar els seus propis envasos, per fomentar la reutilització</p> <p>6.3.3 Estudi sobre els residus produïts pels sectors econòmics més importants, i crear plans amb estratègies i mesures concretes i personalitzades per la seva reducció</p> <p>6.3.4 Creació d'un Pla de Prevenció de Residus Municipals per promoure estratègies de reciclatge en totes les llars i empreses de tots els municipis de la destinació</p>														
Entitats implicades	<p>Consorci de la Costa Brava i Patronat de Turisme Costa Brava-Girona</p>														
Termini d'execució	<table border="1"> <thead> <tr> <th>2021</th> <th>2022</th> <th>2023</th> <th>2024</th> <th>2025</th> <th>2026</th> <th>2027</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027							
2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027									
Costos aproximats	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inclosos en el Comitè Tècnic de Turisme 2. 40.000€ 3. Inclosos en el Comitè Tècnic de Turisme 4. 50.000€ 														
Sistema de seguiment	<p>Informe tècnic anual sobre la consecució del Pla de Prevenció de Residus Municipals</p>														

	Informe tècnic anual sobre la quantitat i tipologies de residus generats
--	--

Font: Elaboració pròpia

Taula 19: Línia 6.4 Promoure l'ús d'energies renovables, per reduir les emissions de CO2

Programa 6	Millora de la gestió del territori i dels recursos
6.4	Promoure l'ús d'energies renovables per reduir les emissions de CO2
Justificació	L'eficiència i reducció del consum d'energia són dos paràmetres essencials per aconseguir la sostenibilitat de la destinació en termes de desenvolupament humà i econòmic. És per això que reduir el consum d'energia procedent de combustibles, es transforma en fer més ús de les energies renovables. És necessari doncs, prioritzar la transformació cap a la captació i aprofitament màxim de l'energia procedent de recursos naturals renovables. Per poder limitar al màxim el consum de combustibles fòssils i reduir així les emissions de CO2
Objectius	Aconseguir que el 100% de l'energia utilitzada sigui elèctrica Potenciar l'aprofitament de les energies renovables que ja disposa la destinació Tenir professionals del sector turístic conscienciats i sensibilitzats en fer ús i promoure aquestes energies
Accions	6.4.1 Crear un organisme per la formació i assessorament de les empreses i ciutadans en ús d'energies renovables. El qual impartirà tallers de formació als professionals. 6.4.2 Elaborar una proposta per realitzar un contracte entre el Consorci Costa Brava i Naturgy, com a font principal de subministrament de tota la destinació, ja que és una font que proporciona energia sense emetre emissions de CO2 6.4.3 Augment de la potència en el Parc Eòlic Tebar de Girona, per obtenir més energia procedent d'aquesta font 6.4.4 Redacció de les bases pel Pla d'Acció per l'Energia Sostenible i el Clima per tots els municipis de la destinació
Entitats implicades	Consorci de la Costa Brava i Patronat de Turisme Costa Brava-Girona Naturgy

Elaboració d'un pla estratègic de turisme sostenible a la Costa Brava

Termini d'execució	<table border="1"> <thead> <tr> <th>2021</th> <th>2022</th> <th>2023</th> <th>2024</th> <th>2025</th> <th>2026</th> <th>2027</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027							
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027								
Costos aproximats	<ol style="list-style-type: none"> 1. 24.000€ 2. Inclosos en el Comitè Tècnic de Turisme 3. 303.000€ 4. Inclosos en el Comitè Tècnic de Turisme 														
Sistema de seguiment	<p>Informe anual de l'evolució d'ús d'energies renovables</p> <p>Informe anual de l'aplicació del Pla d'Acció per l'Energia Sostenible i el Clima</p>														

Font: Elaboració pròpia

Taula 20: Línia 6.5: Promoció de la mobilitat elèctrica

Programa 6	Millora de la gestió del territori i dels recursos
6.5	Promoció de la mobilitat elèctrica
Justificació	<p>La mobilitat elèctrica és una realitat creixent a Europa i també cada vegada més en auge a l'estat espanyol. L'ús de cotxes elèctrics està en augment i els seus usuaris són persones més sensibles i conscienciades amb el medi ambient. Conscient d'aquest augment de sensibilització i la necessitat de promoure l'ús d'energies renovables en la mobilitat, alguns municipis de Girona ja estan fent esforços cap aquesta direcció, però en conjunt són insuficients. Per això és necessari la implicació de tots els agents per crear una infraestructura de mobilitat elèctrica a la destinació que sigui eficient, serveixi d'incentiu pels turistes estrangers i els permeti ser més respectuosos amb el medi ambient</p>
Objectius	<p>Crear una estructura de mobilitat elèctrica eficient i potent</p> <p>Utilitzar la mobilitat elèctrica com a atractiu per atraure el nou perfil de visitant que busca la destinació</p> <p>Reduir significativament les emissions de gasos d'efecte hivernacle per reduir els nivells de contaminació</p>
Accions	<p>6.5.1 Creació i instal·lació del Pla de Mobilitat Elèctrica per promoure més punts de repostatge elèctrics, repartits per tots els municipis</p> <p>6.5.2 Accions de millora, adequació, ampliació i promoció</p>

	dels carrils bici i rutes verdes. Garantint un paviment en bon estat, una bona senyalització, una elevada seguretat en totes les rutes i una bona connexió entre tots els municipis 6.5.3 Creació de convenis amb el sector industrial i el transport públic per promoure l'ús de vehicles elèctrics en la seva activitat														
Entitats implicades	Consorci de la Costa Brava i Patronat de Turisme Costa Brava-Girona														
Termini d'execució	<table border="1"> <thead> <tr> <th>2021</th> <th>2022</th> <th>2023</th> <th>2024</th> <th>2025</th> <th>2026</th> <th>2027</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027							
2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027									
Costos aproximats	<ol style="list-style-type: none"> 261.000€ 200.000€ Inclosos en el Comitè Tècnic de Turisme 														
Sistema de seguiment	Informe anual de les accions en carrils bici i rutes verdes Informe tècnic anual del Pla de Mobilitat Elèctrica														

Font: Elaboració pròpia

7. Programa per replantejar l'organització i la governança en la destinació

Objectiu: desenvolupar un nou sistema de governança que garanteixi una estructura completa i cohesionada, que gestioni els problemes en cooperació amb tots els actors claus de la indústria turística de la destinació.

Línies de treball:

- 7.1 Creació d'una estructura completa per la governança
- 7.2 Potenciar la investigació, la generació de coneixement i la comunicació i sensibilització

Taula 21: Línia 7.1 Creació d'una estructura completa per la governança

Programa 7	Replantejar l'organització i la governança en la destinació
7.1	Creació d'una estructura completa per la governança
Justificació	Per dinamitzar el sector turístic de la destinació cap a la sostenibilitat, és essencial la cooperació, participació i

Elaboració d'un pla estratègic de turisme sostenible a la Costa Brava

	formació de tots els agents públics i els agents privats del territori. Per això, cal crear un comitè integrat per representants de tots els sectors implicats que permeti identificar i crear les propostes d'actuació de forma participativa per aconseguir el desenvolupament turístic sostenible. Aquesta estructura, és també la que s'encarrega de la promoció de la destinació														
Objectius	<p>Aconseguir professionalitzar i potenciar la gestió global del turisme en el territori</p> <p>Augmentar la cooperació turística de la destinació per garantir un correcte funcionament de tots els agents</p> <p>Tenir un pla de treball definit amb accions tant del sector públic com del sector privat</p> <p>El comitè creat sigui el màxim òrgan turístic de gestió en el territori</p>														
Accions	<p>7.1.1 Creació del Comitè Tècnic de Turisme, amb un grup de tècnics de turisme, especialitzats en turisme sostenible i amb aptituds suficients pel desenvolupament de les tasques necessàries</p> <p>7.1.2 Crear actuacions per fomentar i garantir la integració de la perspectiva de gènere tant en els òrgans de gestió i actuació com en les accions a dur a terme. (Incidir en els processos per sensibilitzar la societat i crear iniciatives de prevenció del turisme sexual)</p> <p>7.1.3 Ús del Comitè Tècnic de Turisme com a òrgan màxim per encarregar-se del desenvolupament en la destinació</p> <p>7.1.4 Creació d'un fòrum de viatges de la Costa Brava, destinat únicament a la promoció i intercanvi d'opinions dels viatges i viatgers en aquest territori</p> <p>7.1.5 Creació d'un sistema d'indicadors de control per tots els equipaments turístics existents</p>														
Entitats implicades	Consorci de la Costa Brava i Patronat de Turisme Costa Brava-Girona														
Termini d'execució	<table border="1"> <thead> <tr> <th>2021</th> <th>2022</th> <th>2023</th> <th>2024</th> <th>2025</th> <th>2026</th> <th>2027</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027							
2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027									
Costos aproximats	1. Salari Anual de les 4 persones del Comitè: 36.400€														

	<p>x 4 persones = 145.600€ x 7 anys = 1.019.200€</p> <p>2. Inclosos en el Comitè Tècnic de Turisme</p> <p>3. Inclosos en el Comitè Tècnic de Turisme</p> <p>4. 2.000€</p> <p>5. Inclosos en el Comitè Tècnic de Turisme</p>
Sistema de seguiment	Informe anual sobre les actuacions i projectes realitzats pel Comitè Tècnic de Turisme

Font: Elaboració pròpia

Taula 22: Línia 7.2 Potenciar la investigació, la generació de coneixement i la comunicació i sensibilització

Programa 7	Replantejar l'organització i la governança en la destinació
7.2	Potenciar la investigació, la generació de coneixement i la comunicació i sensibilització
Justificació	Un dels pilars fonamentals per aconseguir una destinació referent en sostenibilitat, és estudiar i investigar com es realitza la interacció humana sobre el medi natural, per establir un control; així com dur a terme actuacions de formació, comunicació i sensibilització per la difusió dels avenços. En aquesta línia de treball, la UNESCO ha creat l'eina "Educación para el Desarrollo Sostenible" amb la que poder aconseguir que cada agent adquireixi coneixements, competències, actituds i valors per aconseguir un futur sostenible. Aquesta educació es basa en fomentar la creació de models alternatius de desenvolupament humà, i potenciar la seva instauració a les entitats turístiques
Objectius	<p>Aconseguir una societat més conscienciada i sensible amb el turisme sostenible i responsable</p> <p>Aconseguir que els agents turístics tinguin una forma inclusiva per tal de promoure un turisme i estil de vida sostenible</p> <p>Fomentar la innovació i demostració en sostenibilitat per una més elevada eficiència en l'ús de recursos</p>
Accions	<p>7.2.1 Creació de programes educatius per impartir a tots els centres basats en la "Educación para el Desarrollo Sostenible"</p> <p>7.2.2 Foment de les investigacions turístiques en matèria aplicada a innovació, competitivitat i sostenibilitat de la Costa Brava, sobretot en els centres d'investigació de la zona com el "Centre d'Investigació i Innovació de les Indústries Turístiques" de Girona i al CoE in Tourism</p>

	<p>Innovation</p> <p>7.2.3 Organització de la Jornada anual "Costa Brava per la Sostenibilitat" per atraure coneixement i professionals externs</p> <p>7.2.4 Creació d'un apartat a la pàgina web per la divulgació de la informació sobre les investigacions, els resultats i les activitats que es duen a terme</p>														
Entitats implicades	<p>Consorci de la Costa Brava i Patronat de Turisme Costa Brava-Girona</p> <p>Centre d'Investigació i Innovació de les Indústries Turístiques</p> <p>CoE in Tourism Innovation (Centre d'excel·lència promogut per Eurecat i la Direcció general de Turisme)</p>														
Termini d'execució	<table border="1"> <thead> <tr> <th>2021</th> <th>2022</th> <th>2023</th> <th>2024</th> <th>2025</th> <th>2026</th> <th>2027</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027							
2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027									
Costos aproximats	<ol style="list-style-type: none"> 7.000€ Inclusos en el Comitè Tècnic de Turisme 35.000€ Inclusos en el cost del pla de comunicació 														
Sistema de seguiment	<p>Informe anual dels projectes i investigacions en els centres d'innovació</p> <p>Informe tècnic anual sobre la incidència dels programes educatius per la sensibilització</p>														

Font: Elaboració pròpia

6.2 Cronograma de les accions

A continuació es presenta el cronograma de tots els programes, desglossat amb cada una de les accions definides en el pla anterior, on es veu reflectit el període concret en què s'han de dur a terme aquestes accions per garantir una correcta execució global del pla.

Taula 23: Cronograma de les accions

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Programa 1: Atracció i fidelització dels turistes							
1.1 Disseny i creació de valor per la marca Costa Brava							
1.1.1	X						
1.1.2	X	X	X				
1.1.3	X	X	X	X	X	X	X
1.2 Digitalització i innovació tecnològica							
1.2.1	X	X	X	X	X	X	X
1.2.2	X	X	X	X	X	X	X
1.2.3	X						
1.2.4	X	X	X	X	X	X	X
Programa 2: Oferir experiències turístiques completes i de qualitat							
2.1 Alineació de les activitats i experiències turístiques a les necessitats del futur							
2.1.1		X	X	X			
2.1.2	X	X	X				
2.1.3	X	X	X	X	X		
2.1.4		X	X	X			
2.2 Implantació d'un programa de Certificació de la Qualitat turística							
2.2.1	X	X	X	X			
2.2.2	X	X	X	X	X	X	X
2.2.3		X	X	X	X	X	X
2.3 Creació d'un programa per eliminar la pol·lució visual i conceptual							
2.3.1	X	X					
2.3.2	X	X	X				
2.3.3	X	X	X				
Programa 3: Atracció de nous inversors							
3.1 Programa per atraure nous inversors							
3.1.1	X						
3.1.2		X	X				
Programa 4: Conservació del patrimoni natural, la biodiversitat i el paisatge							

4.1 Conservació, restauració i bon ús del patrimoni natural i cultural							
4.1.1	X						
4.1.2	X	X	X	X	X	X	X
4.1.3	X						
4.1.4	X	X					
4.1.5		X					
4.2 Promoure l'ús sostenible dels ecosistemes per frenar la pèrdua de biodiversitat							
4.2.1	X	X					
4.2.2	X	X	X	X	X	X	X
4.2.3	X	X	X				
4.3 Conservació del litoral i del medi marítim							
4.3.1		X	X				
4.3.2	X	X	X	X	X	X	X
4.3.3	X	X					
4.3.4			X				
Programa 5: Impulsar una economia sostenible							
5.1 Suport i treball per la sostenibilitat i circularitat							
5.1.1		X	X	X	X		
5.1.2	X						
5.1.3	X	X	X	X			
5.1.4		X	X				
5.1.5		X	X	X	X		
5.1.6			X	X	X		
5.2 Creació de sistemes alimentaris sostenibles i de proximitat							
5.2.1	X	X					
5.2.2		X	X	X			
5.2.3		X	X	X			
5.3 Foment d'un model de turisme més conscient i responsable							
5.3.1		X	X	X			
5.3.2	X	X	X	X			
5.3.3	X						
Programa 6: Millora de la gestió del territori i de la gestió dels recursos							
6.1 Planificació del territori i eines per la seva execució							

6.1.1	X						
6.1.2	X						
6.1.3	X	X					
6.1.4	X	X					
6.2 Gestió eficient de l'aigua							
6.2.1		X					
6.2.2	X	X	X	X			
6.2.3	X						
6.2.4		X					
6.3 Reduir la generació de residus							
6.3.1	X						
6.3.2		X					
6.3.3			X	X			
6.3.4	X						
6.4 Promoure l'ús d'energies renovables per reduir les emissions de CO2							
6.4.1	X	X	X	X	X	X	
6.4.2		X					
6.4.3		X					
6.4.4	X						
6.5 Promoció de la mobilitat elèctrica							
6.5.1	X	X	X				
6.5.2		X	X	X			
6.5.3				X	X	X	
Programa 7: Replantejar l'organització i governança de la destinació							
7.1 Creació d'una estructura completa de governança							
7.1.1	X	X	X	X	X	X	X
7.1.2	X	X	X				
7.1.3	X	X	X	X	X	X	X
7.1.4		X					
7.1.5	X						
7.2 Potenciar la investigació, la generació de coneixement i la comunicació i sensibilització							
7.2.1		X	X				
7.2.2	X	X	X	X	X	X	X
7.2.3	X	X	X	X	X	X	X

7.2.4	X						
-------	---	--	--	--	--	--	--

Font: Elaboració pròpia

6.3 Pressupost

En la següent taula, es recull el pressupost total del pla, desglossant el cost de cadascuna de les accions, així com el cost total de cadascun dels programes. Es pot veure reflectit també en les files de color gris, el cost total del pla de cada any, i el sumatori de tots els anys, és a dir, el cost del pla complet.

Taula 24: Pressupost de les accions

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	TOTAL
Programa 1: Atracció i fidelització dels turistes								
1.1 Disseny i creació de valor per la marca Costa Brava								
1.1.1	1000							1000€
1.1.2	C.T(1)	C.T.	C.T.					Imputats 7.1.1
1.1.3	4000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	16.000€
1.2 Digitalització i innovació tecnològica								
1.2.1	6000	4800	4800	4800	4800	4800	4800	34.800€
1.2.2	4500	3000	3000	3000	3000	3000	3000	22.500€
1.2.3	1.2.1							Imputats 1.2.1
1.2.4	2500	2500	2500	2500	2500	2500	2500	17.500€
TOTAL P.1	18000	12300	12300	12300	12300	12300	12300	91.800€
Programa 2: Oferir experiències turístiques completes i de qualitat								
2.1 Alineació de les activitats i experiències turístiques a les necessitats del futur								
2.1.1		15000 0	15000 0	15000 0				450.000€
2.1.2	10000 0	10000 0	10000 0					300.000€
2.1.3	C.T.	C.T.	C.T.	C.T.	C.T.			Imputats 7.1.1
2.1.4		C.T.	C.T.	C.T.				Imputats 7.1.1
2.2 Implantació d'un programa de Certificació de la Qualitat turística								
2.2.1	C.T.	C.T.	C.T.	C.T.				Imputats 7.1.1

2.2.2	C.T.	C.T.	C.T.	C.T.	C.T.	C.T.	C.T.	Imputats 7.1.1
2.2.3		C.T.	C.T.	C.T.	C.T.	C.T.	C.T.	Imputats 7.1.1
2.3 Creació d'un programa per eliminar la pol·lució visual i conceptual								
2.3.1	C.T.	C.T.						Imputats 7.1.1
2.3.2	C.T.	C.T.	C.T.					Imputats 7.1.1
2.3.3	15000	15000	15000					45.000€
TOTAL P.2	115.000	265000	265000	150000	C.T	C.T	C.T	795.000€
Programa 3: Atracció de nous inversors								
3.1 Programa per atraure nous inversors								
3.1.1	500							500€
3.1.2		2.1	2.1					Imputats 2.1
TOTAL P.3	500	2.1	2.1	0	0	0	0	500€
Programa 4: Conservació del patrimoni natural, la biodiversitat i el paisatge								
4.1 Conservació, restauració i bon ús del patrimoni natural i cultural								
4.1.1	C.T.							Imputats 7.1.1
4.1.2	300000	200000	100000	100000	100000	100000	100000	1.000.000€
4.1.3	C.T.							Imputats 7.1.1
4.1.4	100000	50000						150.000€
4.1.5		20000						20.000€
4.2 Promoure l'ús sostenible dels ecosistemes per frenar la pèrdua de biodiversitat								
4.2.1	C.T.	C.T.						Imputats 7.1.1
4.2.2	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	21.000€
4.2.3	C.T.	C.T.	C.T.					Imputats 7.1.1
4.3 Conservació del litoral i del medi marítim								
4.3.1		C.T.	C.T.					Imputats 7.1.1
4.3.2	C.T.	C.T.	C.T.	C.T.	C.T.	C.T.	C.T.	Imputats 7.1.1
4.3.3	C.T.	C.T.						Imputats 7.1.1
4.3.4			205.000					205.000€
TOTAL P.4	403000	273000	308000	103000	103000	103000	103000	1.396.000€
Programa 5: Impulsar una economia sostenible								
5.1 Suport i treball per la sostenibilitat i circularitat								

5.1.1		C.T.	C.T.	C.T.	C.T.			Imputats 7.1.1
5.1.2	C.T.							Imputats 7.1.1
5.1.3	20000 0	10000 0	10000 0	50000				450.000€
5.1.4		C.T.	C.T.					Imputats 7.1.1
5.1.5		5000	5000	5000	5000			20.000€
5.1.6			S.P(2)	S.P.	S.P.			Imputats al S.P
5.2 Creació de sistemes alimentaris sostenibles i de proximitat								
5.2.1	C.T.	C.T.						Imputats 7.1.1
5.2.2		10000	10000	10000				30.000€
5.2.3		3000	3000	3000				9.000€
5.3 Foment d'un model de turisme més conscient i responsable								
5.3.1		C.T.	C.T.	C.T.				Imputats 7.1.1
5.3.2	10000	10000	10000	10000				40.000€
5.3.3	C.T.							Imputats 7.1.1
TOTAL P.5	21000 0	12800 0	12800 0	78000	5000			549.000€
Programa 6: Millora de la gestió del territori i de la gestió dels recursos								
6.1 Planificació del territori i eines per la seva execució								
6.1.1	C.T.							Imputats 7.1.1
6.1.2	C.T.							Imputats 7.1.1
6.1.3	C.T.	C.T.						Imputats 7.1.1
6.1.4	C.T.	C.T.						Imputats 7.1.1
6.2 Gestió eficient de l'aigua								
6.2.1		C.T.						Imputats 7.1.1
6.2.2	60000	60000	60000	60000				240.000€
6.2.3	30000 0							300.000€
6.2.4		C.T.						Imputats 7.1.1
6.3 Reduir la generació de residus								
6.3.1	C.T.							Imputats 7.1.1
6.3.2		40000						40.000€
6.3.3			C.T.	C.T.				Imputats 7.1.1
6.3.4	50000							50.000€
6.4 Promoure l'ús d'energies renovables per reduir les emissions de CO2								
6.4.1	4000	4000	4000	4000	4000	4000		24.000€

6.4.2		C.T.						Imputats 7.1.1
6.4.3		30300 0						303.000€
6.4.4	C.T.							Imputats 7.1.1
6.5 Promoció de la mobilitat elèctrica								
6.5.1	87000	87000	87000					261.000€
6.5.2			10000 0	10000 0				200.000€
6.5.3				C.T.	C.T.	C.T.		Imputats 7.1.1
TOTAL P.6	50100 0	49400 0	25100 0	16400 0	4000	4000		1.418.000€
Programa 7: Replantejar l'organització i governança de la destinació								
7.1 Creació d'una estructura completa de governança								
7.1.1	14560 0	14560 0	14560 0	14560 0	14560 0	14560 0	14560 0	1.019.200€
7.1.2	C.T.	C.T.	C.T.					Imputats 7.1.1
7.1.3	C.T.	C.T.	C.T.	C.T.	C.T.	C.T.	C.T.	Imputats 7.1.1
7.1.4		2000						2.000€
7.1.5	C.T.							Imputats 7.1.1
7.2 Potenciar la investigació, la generació de coneixement i la comunicació i sensibilització								
7.2.1		3500	3500					7.000€
7.2.2	C.T.	C.T.	C.T.	C.T.	C.T.	C.T.	C.T.	Imputats 7.1.1
7.2.3	5000	5000	5000	5000	5000	5000	5000	35.000€
7.2.4	P.C							Imputats 1.2.2
TOTAL P.7	15060 0	15610 0	15410 0	15060 0	15060 0	15060 0	15060 0	1.063.200€
TOTAL PLA	1.398. 100	1.328. 400	1.118 400	657.9 00	274.9 00	269.9 00	265.9 00	5.313.500€

Font: Elaboració pròpia

(1) C.T: Comitè Tècnic de Turisme

(2) S.P: Sector Pesquer

6.4 El futur de la Costa Brava

Segons la Diputació de Girona, la Costa Brava, ha iniciat el camí per poder ser declarada Reserva de la Biosfera. (Oller, 2018)

Les Reserves de la Biosfera, són territoris que tenen com a objectiu harmonitzar la conservació de la diversitat biològica i cultural i el desenvolupament econòmic i social,

a través de garantir una bona relació entre les persones i la naturalesa. S'estableixen sobre zones ecològicament representatives o de valor únic, en ambients terrestres, costaners o marins, en zones on la conservació és essencial (Ministerio para la Transición Ecológica y el Reto Demográfico).

Les Reserves, són també llocs d'experimentació i d'estudi del desenvolupament sostenible, i per ser-ho cal complir 3 funcions bàsiques, (Ministerio para la Transición Ecológica y el Reto Demográfico):

1. Conservació de la biodiversitat i dels ecosistemes existents
2. Desenvolupament de la població local
3. Funció logística de suport a la investigació, formació i comunicació

En cas d'aconseguir-ho, seria la tercera destinació de Catalunya en obtenir aquest distintiu, darrere del Montseny i les Terres de l'Ebre, i s'afegiria a les 52 destinacions de l'estat espanyol amb aquest distintiu, el país amb més distintius de tot el món.

Aquest distintiu no provocaria cap restricció normativa pel simple fet d'esdevenir, però si garantiria el compliment i compromís de la societat en treballar amb criteris de sostenibilitat. (Oller, 2018)

El director de Medi Ambient de la Diputació de Girona, afirma que segons els requisits de les Reserves, no tots els territoris poden esdevenir-ho, ja que han de complir una sèrie de requisits, on destaquen com a factors positius de la destinació, (Oller, 2018):

- Disposar d'una o diverses zones protegides per la llei: la destinació Costa Brava, compta amb vàries d'aquestes, concretament el 33% de la superfície està protegida, on es troben paratges com el Cap de Creus, els Aiguamolls de l'Empordà i Montgrí, les Illes Medes o el Baix Ter.
- Una marca molt potent i varietat de serveis turístics: com s'ha pogut comprovar, és una marca molt posicionada a escala nacional i internacional, la qual és la segona destinació de Catalunya amb més equipaments turístics.
- Englobar àmbit terrestre i marítim: un fet que representa un punt molt a favor, al tractar-se d'un fet diferenciador respecte altres reserves del món.

Per altra banda hi ha factors negatius que redueixen el potencial per adquirir aquest distintiu, els quals en aquesta destinació són, el model turístic convencional que té la destinació actualment, un model basat en el creixement sostingut cada any del nombre

de visitants i turistes, un factor que continua deixant cicatrius en el territori encara en l'actualitat, com la massificació (Oller, 2018)

És per això que la implantació d'aquest pla estratègic de desenvolupament sostenible per la destinació, permetrà a la Costa Brava, en primer lloc, revertir les externalitats negatives del turisme, per revertir l'efecte dels factors negatius esmentats anteriorment, i d'aquesta manera poder esdevenir Reserva de la Biosfera. I en segon lloc l'execució correcte de les línies estratègiques i les accions, permetria garantir el compliment de les directrius marcades per la UNESCO, que aquestes Reserves han de garantir, per mantenir l'acreditació al llarg del temps.

El director del Patronat de Turisme Girona-Costa Brava, afirma que aconseguir ser Reserva de la Biosfera, és el camí a seguir si en 50 anys volem conèixer la destinació tal com és avui en dia, mantenint així la seva essència i la seva identitat única (Oller, 2018). Aquesta obtenció es veu per part del sector econòmic i turístic de la destinació, com una gran oportunitat de captar una tipologia de turisme més conscienciat amb la sostenibilitat i el medi ambient, el qual és un dels objectius principals del sector turístic per un futur ja força proper.

Així doncs, com s'ha pogut comprovar, els objectius pel futur del sector turístic a Catalunya, i per tant també en la destinació Costa Brava, tenen com a finalitat principal aconseguir la sostenibilitat del territori. D'aquesta manera es plantegen dos objectius principals pel futur d'aquesta destinació, per una banda, aconseguir declarar la Costa Brava com a destinació sostenible, gràcies a la correcta implantació d'aquest pla estratègic de turisme sostenible. I per altre banda consolidar de forma efectiva els processos de governança definits, per obtenir un model de gestió turístic unificat per tota la destinació, just i responsable per tal de garantir el futur de la destinació.

Com a conclusió, es pot afirmar que, la implantació d'aquest pla de desenvolupament turístic sostenible, és essencial per poder aconseguir aquest distintiu, garantint no només la protecció dels recursos naturals, de la diversitat biològica i els processos naturals, sinó que també la protecció de les formes tradicionals amb una explotació sostenible de tots els recursos naturals i de la població local, amb l'objectiu final de preservar la identitat i l'essència de la destinació al llarg del temps.

7. CONCLUSIONS

El turisme és una de les activitats econòmiques més importants i que més contribueix al desenvolupament a la Costa Brava, concretament en l'actualitat, representa un 20% del PIB del territori. Esdevenint així una eina essencial com a mètode catalitzador de l'activitat econòmica i social, i revitalitzadora de l'essència i la identitat.

Tal com s'ha vist prèviament, es tracta d'una destinació molt consolidada, reconeguda internacionalment i amb un potencial turístic de referència, gràcies a tot el seu patrimoni cultural i natural que destaca per la seva singularitat. La destinació disposa d'una gran dotació, de qualitat i diversitat de recursos turístics com platges i cales, algunes declarades reserves marines, altres de caràcter cultural com jaciments o monestirs, declarats Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO, o bé ofertes d'oci diürn i nocturn, com els diferents festivals de música que se celebren.

La marca Costa Brava, ha tingut des dels anys 60, amb l'inici de l'activitat turística a Espanya, una gran capacitat d'atracció de turistes nacionals i internacionals, les seves xifres en relació amb el turisme han estat molt elevades des de l'època de màxima esplendor del turisme fins a l'actualitat on ha assolit uns nivells desorbitats, que superen els 19 milions de turistes anuals. Aquestes xifres assolides al llarg dels anys, han portat a fer que la destinació pateixi una situació de saturació turística insostenible, com a conseqüència directe d'un creixement sense planificació i basat en una línia de creixement econòmic exponencial, on es buscava quantitat en lloc de qualitat.

Aquest creixement insostenible patit per la destinació, queda plausible i ha deixat petjada, en conseqüències negatives en el territori com, una concentració turística majoritària a la zona litoral, una alta estacionalitat, una capacitat de càrrega superada, la destrucció d'alguns paisatges o l'alteració dels ecosistemes naturals.

Així doncs, la situació en la Costa Brava, es troba en un punt crític i d'inflexió on es requereix un canvi en el paradigma turístic, on es prenguin mesures correctores, o la situació esdevindrà insostenible sense capacitat de maniobra, causant la saturació i destrucció total de la destinació.

A més a més, cal destacar que amb l'Aprovació de l'Agenda 2030 del Desenvolupament Sostenible fa cinc anys, el planeta es troba en un moment clau com ecosistema global, tant per la pèrdua de biodiversitat com pels problemes socials que s'hi generen.

D'aquesta manera, els desafiaments socials i ambientals es presenten com a complexos però d'una necessitat urgent, i a través de les directrius d'aquesta agenda es proporciona la fulla de ruta i guia per orientar les destinacions cap a un desenvolupament més sostenible i just. És per això, que amb aquest pla es vol mostrar l'adhesió als compromisos d'aquestes directrius, que té la destinació Costa Brava.

L'elaboració d'aquest pla de desenvolupament turístic sostenible, té com a primer objectiu establir el punt de partida per canviar el model turístic actual de la Costa Brava, cap a un model més sostenible, just i respectuós amb el patrimoni natural i cultural, alhora que garanteix una viabilitat econòmica i també té en compte l'impacte del turisme sobre la població local.

Aquest pla ha estat creat en base a 7 directrius de treball, que constitueixen els aspectes més rellevants, sobre els quals són més necessàries aplicar les mesures correctores per tal d'assolir la sostenibilitat. A partir d'aquestes directrius, s'han establert diverses línies estratègiques de treball, donant lloc a 19 programes d'acció. Cada programa inclou una descripció completa per tal de poder dur a terme correctament la seva implantació. Per tant, inclou la importància d'aquell programa sobre el pla, uns objectius concrets, les accions específiques a realitzar, les entitats i personal necessari per dur-les a terme, el termini d'execució de cada acció de forma individual, alhora que es determina el cost anual de cadascuna de les accions. Finalment s'ha establert un sistema de seguiment per poder controlar si la implantació s'està fent seguint les pautes del pla.

Un pla que té una durada total de 7 anys, moment en el que si l'execució i implantació s'ha fet de forma òptima la destinació assolirà la sostenibilitat, i un cost total de 5.313.500€. Destacant com a programes amb un cost més elevat, per ordre de major a menor, aquells programes destinats a la millora de la gestió del territori i dels recursos, seguit d'aquells destinats a la conservació del patrimoni, la biodiversitat i el paisatge i finalment aquells destinats a replantejar la organització i la governança.

Finalment, destacar que tot i l'elevat cost d'aquest pla, els beneficis que se'n generen, en tots els àmbits són molt superiors. Un dels quals és contribuir a integrar la destinació dins del Pla Estratègic de Turisme de Catalunya, de les Directrius Generals de l'Estratègia de Turisme Sostenible a Espanya 2030 i finalment amb l'Agenda 2030 de les Nacions Unides, per transformar el turisme de la destinació en sostenible i poder esdevenir referent nacional i internacional en aquest àmbit, amb l'objectiu final de garantir la viabilitat del territori i mantenir la seva identitat i essència al llarg dels anys.

8. BIBLIOGRAFIA

- A. J. (2018). "La saturada isla griega Santorini pide poner un techo al turismo. *Preferente*. Recuperat 19 de gener de 2020 de <https://www.preferente.com/noticias-turismo-destinos/el-exito-turistico-griego-pone-a-santorini-al-borde-del-colapso-277506.html>
- Abad, J.M. (2018). "¿Cómo han cambiado las familias españolas en estos 40 años?. *El País*. Recuperat 25 d'abril de 2020, de https://elpais.com/politica/2018/05/16/actualidad/1526460689_511722.html)
- Calderon Vazquez, F. (2010). "Sostenibilidad y planificación, ejes del desarrollo turístico sostenible". *Delos: Desarrollo Local Sostenible*; 3(8). Recuperat 28 de gener de 2020, de <http://www.eumed.net/rev/delos/08/fjcv.htm>
- Catalunya Convention Bureau. "Costa Brava, Marques Turístiques". Recuperat 23 de desembre de 2019, de <http://www.catalunya.com/costa-brava-3-1-2?language=ca>
- Donnaire, Fraguell i Mundet (1997). "La Costa Brava ante los nuevos retos del turismo". *Instituto de Estudios Turísticos*. Recuperat 10 de desembre de 2019, de <https://core.ac.uk/download/pdf/132551196.pdf>
- Escarrer, G (2019). "El reto medioambiental del sector turístico: los clientes quieren empresas responsables". *El Confidencial*. Recuperat 11 d'abril de 2020, de: https://blogs.elconfidencial.com/economia/tribuna/2019-08-07/sostenibilidad-turismo-hoteles-medio-ambiente_2163311/
- Estevez, R. (2017). "Un poco de historia sobre el desarrollo sostenible". *Eco inteligencia*. Recuperat 29 de gener de 2020, de <https://www.ecointeligencia.com/2017/06/historia-desarrollo-sostenible/>
- Fernandez, C. (2019). "Así estan luchando Barcelona, Venecia y otros 11 populares destinos turísticos para reducir el numero de visitantes". *Business Insider*. Recuperat 16 de gener de 2020, de <https://www.businessinsider.es/destinos-turisticos-luchan-reducir-numero-turistas-378503>
- Secretaria de Estado de Turismo (2019). "Directrices Generales de la Estrategia de Turismo Sostenible de España 2030". Recuperat 21 d'abril de 2020, de <https://turismo.gob.es/es-es/estrategia-turismo-sostenible/Documents/directrices-estrategia-turismo-sostenible.pdf>

- Hernandez, C. (2018). Apuntes sobre el impacto del turismo masivo". Turismo Truco o Trato. Madrid: Los libros de la Catarata. Recuperat 1 de febrer de 2019, de <http://habitatgesocial menorca.es/documents/documents/3007docpub.pdf>
- Jimenez, S. i Prats, L. (2006). "El Turismo en cataluña: evolución histórica y retos del futuro". *Pasos, Revista de Turismo y Patrimonio Cultural*; 4(2), 153-174. Recuperat 26 de novembre de 2019, de <http://pasosonline.org/Publicados/4206/PS030206.pdf>
- Lavola. (2019). "Plan de Accion de la Reserva de la Biosfera Menorca". Recuperat 14 de febrer de 2020, de <http://www.biosferamenorca.org/documents/documents/3263doc2.pdf>
- Lecea, I. (2019) "¿Cuando empezó el turismo en Menorca?". *Isola di Minorca*. Recuperat 21 de gener de 2020, de <https://www.isoladiminorca.com/es/cuando-empezo-el-turismo-en-menorca.html>
- Ledo, S. (2020). "España cierra 2019 con 83,7 millones de turistas, un 1,1% más". *El Periódico*. Recuperat 13 d'abril de 2020, de: <https://www.elperiodico.com/es/economia/20200203/espana-cierra-2019-record-turistas-837-millones-7833418>
- Lopez, F.M (2008). "¿Cual es el origen del término "Costa Brava"?" . *El Periodico, Edicion Cataluña*. Recuperat 24 de novembre de 2019, de: <https://www.elperiodico.com/es/opinion/20080913/cual-es-el-origen-del-termino-costa-brava-34655>
- Martin, M. (2020). "La población española alcanza su máximo histórico gracias a la inmigración". *El País*. Recuperat 10 d'abril de 2020, de: https://elpais.com/politica/2020/01/08/actualidad/1578483165_970264.html
- Martinez O. i Garcia, R. (2016). "Nuevas perspectivas "turismo senior" en España" *ACEF. Revista Digital*. Recuperat 28 de desembre de 2019, de <https://acef.cef.es/perpectivas-turimo-senior-espana.html>
- Molina, C. (2019). "El turismo ya aporta al PIB español tres veces más que la automoción". *El País, Economía*. Recuperat 10 d'abril de 2020, de: https://cincodias.elpais.com/cincodias/2019/08/29/companias/1567086634_731386.html
- Mundet i Cerdan, L. (2000). "De l'estiueig dels forasters a la invasió dels visitants". *Revista de Girona*; 1, 107-116 Recuperat 10 de desembre de 2019, de

- <https://dugi-doc.udg.edu/bitstream/handle/10256/2496/53.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Oller, S. (2018). "La Costa Brava aspira a ser en el 2020 reserva de la biosfera". *La Vanguardia*. Recuperat 15 de maig de 2020, de <https://www.lavanguardia.com/local/barcelona/20180722/451012262955/costa-brava-aspira-reserva-biosfera-2020.html>
 - Porras, C. (2019). "Elecciones Generales: que proponen los partidos políticos sobre turismo". *Hosteltur*. Recuperat 11 d'abril de 2020, de: https://www.hosteltur.com/128191_elecciones-generales-que-proponen-los-partidos-politicos-sobre-turismo.html
 - Ramos, C. (2015). "Costa brava, los retos urbanísticos del Turismo de masas". Departamento de Urbanismo y Ordenación del Territorio. Universidad Politécnica de Cataluña. Recuperat 24 de desembre de 2019, de: <https://upcommons.upc.edu/bitstream/handle/2117/82126/6.pdf>
 - Rodriguez, M. (2019). "Las ofertas salvan el verano en la Costa Brava". *El País*. Recuperat 27 de desembre de 2019, de https://elpais.com/ccaa/2019/09/01/catalunya/1567353904_520813.html
 - Sandri, P. (2019). "España ha ganado 15 años de vida desde la década de los 60". *La Vanguardia*. Recuperat 28 de desembre de 2019, de <https://www.lavanguardia.com/vida/20190202/46160869012/espana-aumento-esperanza-vida-15-anos.html>
 - Secretaria de Estado de Turismo (2019). "Directrices Generales de la Estrategia de Turismo Sostenible de España 2020". Recuperat 4 de febrer de 2020, de <https://turismo.gob.es/es-es/estrategia-turismo-sostenible/Documents/directrices-estrategia-turismo-sostenible.pdf>
 - (s.d) (2019). "Las Tendencias que marcarán la demanda de viajes 2020". *Hosteltur Edición España*. Recuperat 27 de desembre de 2019, de https://www.hosteltur.com/131927_las-tendencias-que-marcaran-la-demanda-de-viajes-en-2020.html
 - (s.d) (2019). Perspectiva del Turismo en Cataluña y Balance de 2018. *Hosteltur Edición España*. Recuperat 23 de desembre de 2019, de https://www.hosteltur.com/126509_perspectiva-del-turismo-en-cataluna-y-balance-de-2018.html

- (s.d) (2018). "Panorama OMT del Turismo Internacional". *UNWTO (World Tourism Organisation, Edición 2018)*. Recuperat 11 d'abril de 2020, de: <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419890>
- (s.d) (2020). "SOS Costa Brava reclama a la Generalitat que impedeixi la construcció de 20.000 habitatges més a la zona". *Público*. Recuperat 12 d'abril de 2020, de <https://www.publico.es/public/sos-costa-brava-reclama-generalitat-impedeixi-construccion-20000-habitatges-mes-zona.html>
- Vallejo, R. (2015). "El Gran Viaje: Sesenta años de turismo en España 1955/2015". Escuela de Organización Industrial. Recuperat 5 de desembre de 2019, de <https://www.eoi.es/es/savia/publicaciones/21195/el-gran-viaje-sesenta-anos-de-turismo-en-espana-1955-2015>
- Verger, P. (2019). "Nuevo récord de turistas en Baleares 2018, pero menos pernoctaciones". *El Económico*. Recuperat 24 de gener de 2020, de <https://www.menorca.info/balears/economico/2019/02/15/650165/nuevo-record-turistas-baleares-2018-pero-menos-pernoctaciones.html>.
- Verdu, D. (2019). "Venecia, el turismo como problema, la cultura como solución". *El País*. Recuperat el 18 de gener de 2020, de https://elpais.com/cultura/2019/06/14/babelia/1560533295_263944.html
- Vidal, B. (2019). "Turismo y tecnología: cómo la tecnología revoluciona el sector turístico". *We are marketing*. Recuperat 11 d'abril de 2020, de: <https://www.wearemarketing.com/es/blog/turismo-y-tecnologia-como-la-tecnologia-revoluciona-el-sector-turistico.html>

9. WEBGRAFIA

- AENA. Aeroport de Girona-Costa Brava. Recuperat 27 de desembre de 2019, de <http://www.aena.es/ca/aeroport-girona-costa-brava/destinacions-l39aeroport.html>
- AENA. Aeroport Josep Tarradellas Barcelona - El Prat. Recuperat 27 de desembre de 2019, de <http://www.aena.es/ca/aeroport-barcelona/destinacions-laeroport.html>
- Anthesis Lavola . (s.d). Recuperat 18 de gener de 2020, de <https://www.lavola.com>
- Costa Brava, Pirineu de Girona (2020). "Datos estadísticos de turismo de 2019". Recuperat 12 d'abril de 2020, de <https://newsletter.costabrava.org/es/noticia/datos-estadisticos-de-turismo-de-2019-2/>
- Costa Daurada (2019). "El sector turístic de la Costa Daurada". Recuperat el 11 d'abril de 2020, de <https://ilovecostadaurada.com/es/turismo/valoracio-temporada-turistica-a-la-costa-daurada-juliol-2019/>
- Generalitat de Catalunya (2019). "Dossier de premsa 2019". Recuperat 11 d'abril de 2020, de http://act.gencat.cat/wp-content/uploads/2019/03/Dossier_de_Prensa_2019.pdf
- Gobierno de España. Ministerio para la Transición Ecológica y el reto demográfico. Recuperat 10 d'abril de 2020, de: <https://www.miteco.gob.es/es/prensa/ultimas-noticias/el-gobierno-declara-la-emergencia-clim%C3%A1tica-/tcm:30-506550>
- Gobierno de España. Red Española de Reservas de la Biosfera. Recuperat 14 de maig de 2020, de <http://rerb.oapn.es/red-espanola-de-reservas-de-la-biosfera/reservas-de-la-biosfera-espanolas/mapa>
- Gran Enciclopèdia Catalana, (2018). "La Costa Brava". Recuperat 25 de novembre de 2019, de <https://www.enciclopedia.cat/ec-gec-0020291.xml>
- Institut d'Estadística de Catalunya (2018). "Allotjaments turístics, per tipus i marques turístiques". Recuperat 23 de desembre de 2019, de <https://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=539>

- Institut d'Estadística de Catalunya (2018). "Ocupació en establiments hotelers per marca turística". Recuperat 23 de desembre de 2019, de <https://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=552&t=2018>
- Institut d'Estadística de Catalunya (2019). "Turistes estrangers per país d'origen". Recuperat 12 d'abril de 2020, de: <https://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=569>
- Institut d'Estadística de Catalunya (2019). "Densidad de población, comarcas y aran, ámbitos y provincias". Recuperat 12 d'abril de 2020, de <https://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=249&lang=es>
- Instituto Nacional de Estadística (2018). "Estadística de movimientos turísticos en frontera, Frontur". Recuperat 18 de desembre de 2019, de https://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/categoria.htm?c=Estadistica_P&cid=1254735576863
- Instituto Nacional de Estadística (2019). "Número de turistas según comunidad autónoma de destino principal". Recuperat 10 d'abril de 2020, de <https://www.ine.es/jaxiT3/Datos.htm?t=10823#!tabs-tabla>
- Instituto Nacional de Estadística (2019). "Viajeros y pernoctaciones por zonas turísticas". Recuperat 11 d'abril de 2020, de <https://www.ine.es/jaxiT3/Tabla.htm?t=2019>
- Isla Santorini. (s.d). Recuperat 18 de gener de 2020, de <https://www.islasantorini.es>
- Programa de acción global. (s.d) Recuperat 24 de desembre de 2019, de <https://www.oei.es/historico/decada/accion.php?accion=09>
- Senado de España. (2020). Turismo. Dossier. Recuperat 10 d'abril de 2020, de http://www.senado.es/web/conocersenado/biblioteca/dossieresareastematicas/detalledossier/index.html?id=DOSSIER_TURISMO&parte=TURISMO_LEG_ES_TATAL
- Tourist Data System (s.d). Recuperat 3 de desembre de 2019, de <https://costabrava-pirineugirona.pct-turisme.cat>